

JUTRANJE NOVO

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Pavšalni franko.

Ljubljana.

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniš pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon št. 213

Brzjavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravišтво: Marilj trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Uradništvu v pomislek.

Cez mesec dni bodo stopali po vsej kraljevini pred volilne skrinjice. Volila se bo prva redna narodna skupščina in nepregledni so interesi države in naroda, ki bodo tistega dne ležali na tehtnici...

Ne prikrivajmo si resnice: naše notranje-politične razmere so v četrtletju po ujedinenju tako razdrapane, proces razkrajanja v brezpomembne stranke v tolikem razvoju, da se moramo spričo bližajočih se volitev resno zamisliti. Radič obeta svojim masam utopistično seljaško republiko, frankovci kujejo svoje protidržavne intrige, komunisti iščejo novo krinko, klerikalci izkoriščajo tradicionalno udanost slovenskega kmeta do klera, poleg tega pa pridigujejo razni širokoustneži Novačanovega kova evangelije svojih milijardnih stranic. Povsod, kamorkoli pogledamo, se je bohotno razrasla kopriva zasenčujočega demagoštva.

In to še ni vse. Heterogena skupina, ki si je po osvoboditvi nadela zveneč naslov »demokratska stranka«, je v svoji užaljenosti segla po sredstvih, ki niso nič več kakor slaba kopija italijanskega fašizma. Ljudje, ki se smatrajo kot pionirji demokracije, so vpred pred tritel voziček svoje stranke nekaj mladih, z meglanim idealizmom prepoojenih ljudi, da jim pomagajo iz velike zadrege.

Ta stranka se je predstavljala javnemu mnenju vedno tako, kakor je pač najbolje kazalo. V Srbiji se je odevala v seljaško obleko in naglaševala agrarni moment našega državnega problema. Drugače seveda na Hrvaškem in v Sloveniji, kjer je do nedavno veljala kot najlegitimnejša boriteljica za pravice državnega nameštenstva. Zнала je po svojih listih stalno obljubovati, in vedno kadarkoli je začutila med uradnim najmanjši znak nestrpnosti, se je vtila ploha novih obljub. Slepomišnje je trajalo neprenehoma in le malo je bilo število tistih, ki so pričeli zaplašati to čudno politično skupino.

Bliža se 18. marec in ni izključeno, da bo marksizma težko izbrati. To velja zlasti za Slovenijo, kjer nas je prevladnost osrečila z desetimi kandidati in listami. Veliko težje stališče čaka uradnika, torej pripadnika onega sloja, kateremu so gotovi »voditelji« skozi tri leta kazali luno v vodi.

Narodna radikalna stranka ni obetala ničesar, kar ne bi bila mogla izpolniti. Ona tudi v oči gleda bodočim volitvam ne siplje nobenih obljub, dobro se zavedajoč, da je najslabša politika obljubovanja, brez stvarnih rezultatov.

V našem javnem mnenju se z izvestne strani zadržuje dan za dnem, da bodo volitve borba med demokracijo in reakcijo. Tej trditvi se pridružujemo v toliko, da delimo vsa politična taborišča naše kraljevine na dva dela: v tabor državotvornih in separatističnih. Mislimo pa, da nimajo pravice govoriti v reakciji oni, ki tolerirajo in podpirajo v strankarske svrhe razne organizacije, ki se poslužujejo sredstev iz dobe srednjeveškega »Faustreichte«.

Narodno radikalni stranki propovedajo z nasprotne strani poraz, češ, da bo izšla vlad Pašić - Protičevih diferenc znatno oslabljena iz volilne borbe. Toda to je dobra tolažba, ki bo držala samo do 18. marca. Takrat se bo videlo, da v državi ni stranke ki bi se številčno mogla kosati z NRS. V interesu naše notranje konsolidacije je, da čimprej izginijo brezpomembne frakcije in da si v bodoči skupščini pogledajo velike, za pozitivno delo in opozicijo enako sposobne skupine v oči. O absolutni večini NRS ne more biti nobenega dvoma. Brez njene in proti njeni volji ne v tej državi ne more vladati.

Zato je v interesu vseh, ki jim je blagobit naše edinstvene države na srcu, da se odločijo pri volitvah za ono stranko, ki bo v bodoče urejevala gospodarska in socialna vprašanja našega naroda. Stremljenje vseh mora iti za tem, da se NRS še bolj ojači. Če bodo »prečanske« pokrajine razumele klic naših najvitalnejših državnih potreb, potem ne bo treba z nepravimi kompromisi zavirati rešitve nujnih vprašanj. To niso »sirenski glasovi«, ampak trezna razmotritvanja, vredna, da o njih razmisli vsak državni in privatni uradnik.

Ne pozabite Jugoslovanske Matice!

Pred isvedbo rapalske pogodbe.

NAŠE PRIPRAVE ZA IZVEDBO KONVENCIJ. — NADZOROVANJE EVAKUACIJE. — KREDIT ZA NOVE POKRAJINE.

Beograd, 13. febr. (G) Po sprejetju s. Margheritskih konvencij v italijanski poslanski zbornici je naše ministrstvo za zunanje stvari odredilo priprave za izvedbo teh konvencij. Ministrstvo je nujno sklicalo člane paritetne komisije za Reko in se je z njimi že začelo posvetovati. Poslanik Ljuba Nešič je imel včeraj sestanek z admiralom Prico in profesorjem dr. Šilovićem, članoma paritetne komisije, kakor tudi z dr. Matko Laginjo, predsednikom posvetovalnega odbora paritetne komisije. Tretji član komisije, Rogič, je bil pozvan iz Dubrovnika v Beograd in je hkrati z drugimi kolegi dobil navodila za svoje delovanje. Mešana komisija treh naših in treh italijanskih članov se sestane v Opatiji, kakor hitro naroče Italijani svojim oblastvom, naj izprazni Sušak. Naloga te komisije bo, da nadzoruje evakuacijo Sušaka, določi meje med našo državo in Reko, otvori promet z Reko ter organizira delo v reški luci in sploh reško državo v zmislu člena 6. rapalske pogodbe.

Posvetovalni odbor bo pod predsedstvom dr. Laginje zboroval po potrebi v Zagrebu ali na Sušaku in bo dajal tehnične nasvete našim članom paritetne komisije. Zato so se včeraj začela v znanjem ministrstvu posvetovanja. Za danes se pričakuje prihod poslanika Rakica.

Popoldne je bila skliana v stanovanju obolelega zunanjega ministra dr. Ninčiča plenarna seja vseh članov paritetne komisije in predsednika posveto-

valnega odbora ter poslanika Nešiča. Posvetovali so se o navodilih, ki naj se dajo tej komisiji in posvetovalnemu odboru. Snoči je imel ministrski svet sejo, na kateri je poslanik Ljuba Nešič poročal o sprejetju s. Margheritskih konvencij v italijanski zbornici in je obvestil vladno o pripravah, ki so z naše strani v teku glede zasedbe tretje zone na Sušaku, kakor tudi o pripravah za poslovanje paritetne komisije in posvetovalnega odbora.

V zvezi s tem poročilom je ministrski svet razpravljati tudi o potrebnih kreditih za zasedbo nove pokrajine, ki jo imajo Italijani izprazniti v zmislu teh konvencij. Finančni minister dr. Stojadinović je dobil pooblastilo, da stavi vladi na razpolago potrebne vsote že sedaj in da ji obenem otvori kredite za materijalne izdatke in dnevnice članom komisije.

RAPALSKA POGODBA PRED ITALIJANSKIM SENATOM.

Rim, 13. febr. (Izv.) Min. predsednik Mussolini je v svojem spremnem pismu k zakonskemu načrtu glede odbitve rapalske pogodbe zapisal na naslov senata med drugim, da je dosegel več stvari v svrhu pomirjenja italijanske javnosti. Med drugim je omenjal nekatere koncesije trgovsko-pomorskega značaja in gotove klavzule glede kulturnopolitičnega življenja Italijanov v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Daljše poročilo sledi.

Naša kraljevina in Turčija.

Beograd, 13. februarja. (G) Na svojem potovanju skozi Malo Azijo je imel Mustafa Kemal paša govore v Brusi, Ismidu, Eski Šehirju in v drugih mestih, v katerih je razpravljaval o notranje- in zunanje-političnih vprašanjih. Govoril je tudi o balkanskih državah in se jako laskavo izrazil o nas. Dejal je, da je kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev postala močna država na Balkanu. Srbi so imeli pravico storiti tako državo, ker so svojo zmožnost dejanski pokazali. Znano je, da so Madžari in Avstrijci napadli Srbijo in poslali tjakaj toliko vojakov, kakor je imela Srbija prebivalcev. Proti tem močnim armadam je nastopil mali srbski narod

koč en mož in je zbral na vseh onih točkah, kjer je bilo treba, vse razpoložljive sile približno enako močne, kakor sovražnikove, ter je z njimi zadajal nasprotniku udarec za udarcem. Kjer pa mu ni bilo mogoče upirati se napadom sovražnika, se je umaknil korak za korakom, tako da je bil končno prisiljen prepuštili vso deželo sovragu. To vojsko so tvorili sinovi srbskega naroda in oni državniki in velikani, ki so določevali usodo svojega naroda. Dejali so, da morajo Srbi ostati časten narod, in to so tudi bili. Posledice te odločnosti se danes vidijo, in tako je na Balkanu nastala velika država Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Gospodarsko zblizanje med našo kraljevino in Avstrijo.

Beograd, 13. febr. (Z) Na zadnji seji ministrske konference na Dunaju se je določil program potovanja avstrijskega zveznega kancelarja dr. Seipla v Beograd, ki pride semkaj v spremstvu zunanjega ministra dr. Grünbergerja ter gospodarskih in trgovinskih strokovnjakov. Dr. Seipel odpotuje dne 19. in pride v Beograd 20. februarja. Avstrijsko časopisje se obširno bavi s potovanjem zveznega kancelarja v Beograd, in pričakuje od konference med njim in zastopniki naše vlade gospodarsko zblizanje med Avstrijo in našo državo. Listi upajo, da se bo dalo na teh razpravah doseči, da se bodo naše sirovine izvažale v Avstrijo in tam predelale v avstrijskih tvornicah. Na ta način se bo dalo doseči dvoje: Brezposelnost v Avstriji se bo zmanjšala in pridobitni krogi v Jugoslaviji bodo prišli do cenenih

proizvodov. Seveda je ta načrt odvisen od izida konference v Beogradu. Zunanji minister dr. Grünberger je objavil v »Neues Wiener Tagblattu« članek, v katerem se bavi z namenom potovanja Seiplova in upa, da se bo dalo doseči izboljšanje gospodarskih in trgovinskih odnosov med obema državama.

Beograd, 13. februarja. (Z) V znanjem ministrstvu se vrše priprave za prihod avstrijskega zveznega kancelarja dr. Seipla. Razen zunanjega ministra dr. Ninčiča in njegovega pomočnika Gavriloviča bodo z avstrijskim kancelarjem in zastopniki dunajske vlade razpravljali tudi strokovnjaki naših ministrstev za finance in za trgovino. Ti strokovnjaki še niso določeni, vendar bodo njihova imena v kratkem objavljena.

DOGODKI V PORUHRJU.

Berlin, 13. febr. (K) Nemški upravni poslov v Parizu je izročil francoski vladi noto, v kateri protestira proti zapori izvoza kovinskih in drugih izdelkov, ki se proizvajajo v zasedenem ozemlju, v ostale dele Nemčije. Nemška vlada izjavlja, da se na ta način vedno bolj zmanjša zmožnost Nemčije za vojne datjave na škodo vseh zaveznikov.

Aachen, 13. febr. (K) Belgijci so prerežali vse nadzemske brzjavne vode, tako da je Aachen popolnoma odrezan od ostalega sveta. Okoli 4. popoldne je bila že prekinjena zveza z Holandijo in Düsseldorfom.

Essen, 13. febr. (K) Zasedbena oblastva so ustavila »Rheinisch Westphälische Zeitung« za 14 dni in postavila v tiskarni stražo. Tudi vohod je zastražen.

Demokratska stranka v nevarnosti!

OGABNA SREDSTVA POLITIČNE BORBE. — NAŠ ODGOVOR.

Maribor, 13. febr.

Za minulo nedeljo je sklical neki na hitro postavljeni »Narodni odbor« pod predsedstvom znanega demokratskega agitatorja dr. Reimana, v Narodni dom protestni shod, ki je bil navačen tinglantal propadajoče demokratske stranke. Z vzbujanjem najnižjih instinktov so zbrali polno dvorano poslušalcev, da protestirajo zoper politične koncesije, ki naj bi jih dobili Nemci od vlade, ako volijo z NRS. Kakor so nastopali lažljivo pod imenom nadstrankarstva, tako se je izkazal shod in njega govorniki za navadne politične priganjance, ki so rohneli samo proti — Narodno radikalni stranki.

Naša stranka gre s prezirom preko tega na dnevi red, poslala pa je v nedeljo predsedstvu tega shoda sledeče pismo, ki ga prinašamo brez komentarja. Vsak pošten državljan naj si ustvari sam sodbo o poštenosti demokratov, ki se igrajo z narodnimi ideali. Da pa ilustriramo docelo to lažidružbo, konstatiramo, da je pečica smrkolinov našemu delegatu, ki je hotel izročiti pismo predsedstvu shoda, zabranila vstop v dvorano!

Pismo se glasi:

P. n. Predsedstvu Narodnega odbora današnjega shoda v Mariboru.

Izvršni odbor NRS v Mariboru sporoča pč n. predsedstvu in zbrancu

zboru, da v vsem soglaša z današnjim protestom in odreja vsaki politični stranki pravico, da se igra z našimi kulturnimi, nacionalnimi, gospodarskimi in socialnimi pridobitvami našega osvobodjenega naroda.

V oči gled petdesetletne tradicije naše stranke in častne njene prošlosti odklanja NRS vsakršno gonjo, ki bi se uprizarjala iz političnih nagibov ali napolobojenega naroda.

NRS izjavlja, da bo vselej kakor doslej, tako tudi v bodoče čuvala velike svetinje našega naroda. Priznavajoč vsem in vsakomu, tako tudi državljanom neslovansk. jezika vsa prava, zajamčena jim v Vidovdanski ustavi, zahtevamo izvrševanje enakih dolžnosti, odklanjamo pa vsako nepostavno dejanje.

Vrščci z razsrijenjem NRS v Slovenski zgodovinski nalogo temeljne strazhe, ki naj bo mejnik med krivično prošlostjo, čutimo se dolžne izreči današnjemu zboru našo zahvalo in pozdrave, uverjeni, da zapusti ta zbor najgloblji vtis in enotno izraženo voljo po miru in redu v državi, ki je utemeljena v našem kulturnem naziranju.

Maribor, 10. februarja 1923.

Za Izvršni odbor NRS v Mariboru dr. Vilko Pfeifer.

Za Izvršni odbor NRS v Ljubljani dr. Friderik Lukan.

Volilno gibanje.

NARODNORADIKALNA ZBOROVANJA. — RAZCEP V DEMOKRATSKI STRANKI. — STALIŠČE VOJVODINSKIH MADŽAROV.

Beograd, 13. febr. (Z) Glavni odbor Narodne radikalne stranke je sklenil kandidirati v Beogradu kakega uplívnega člana iz beograjskih trgovskih krogov. Najbrže bo izbran za kandidata trgovec Mihajlo Lugarevič.

Beograd, 13. febr. (Z) Snoči je bila konferenca neodvisne radikalne stranke v Beogradu. Navzočih je bilo 30 do 40 oseb. Govorilo se je na tem sestanku, ali naj neodvisni radikalci nastopijo pri volitvah v narodno skupščino v Beogradu z lastno listo ali ne. Po daljši debati so sklenili, da postavijo lastno listo. O kandidatih samih včeraj ni bilo govora, ker se določilo na prihodnji konferenci. Nosilec liste v Beogradu bo Stojan Protić. Kakor se doznava, bo Protić kandidiral kot nosilec neodvisne radikalne liste v Beogradu ter v križevačkem in novosadskem okrožju.

Novi Sad, 13. febr. (Z) Včeraj je imel v vasi Demerinu pri Novem Sadu, ki je večinoma madžarska, Stojan Protić veliko agitacijsko zborovanje. Bilo je več govornikov, ki so razlagali poslušalcem v madžarsčini Protičev program. Po shodu so konferirali z uplívni Madžari in jim predlagali, naj pri volitvah v narodno skupščino glasujejo za Protičevo kandidatno listo. Isti govorniki so popoldne nastopili v nemški vasi Daras in v nemškem jeziku razvijali Protičev program. Manjši del Nemcev je obljubil, da bo glasoval za Protičevce, dočim so ostali pristaši nemške stranke.

Sarajevo, 13. febr. (Z) Minister dr. Srškić in sreska kandidata dr. Vlado Andrić in major-invalid Gardić so imeli včeraj in predvčerajšnjim več volilnih shodov Narodne radikalne stranke v raznih krajih Bosne in Hercegovine.

Beograd, 13. febr. (Z) Glavni odbor demokratske stranke je imel danes sejo, na kateri se je posvetoval o sporih, ki so nastali v raznih volilnih okrožjih o demokratskih kandidatih listah. Spori se bodo dali le težko poravnati.

Beograd, 13. febr. (Z) Danes se je povrnil iz Pirota šef demokratske stranke Ljuba Davidović, kateremu ni uspelo poravnati spore v demokratski stranki in preprediti, da se ne bi pri volitvah postavile samostojne kandidatne liste. V tem okraju bodo torej kandidirali demokrati na dveh kandidatskih listah.

Beograd, 13. febr. (Z) Danes se kratka stranka je imela včeraj v Velikem Bečkereku shod. Ker dr. Šošerova

ni uspelo, da bi bil izvoljen za nosilca liste, je s svojimi prijatelji sklenil, da nastopi pri volitvah v narodno skupščino z lastno kandidatno listo. Tako bodo demokrati v Gornjem Banatu postavili dve kandidadni listi.

Beograd, 13. febr. (Z) Vodstvo subotških Madžarov je včeraj sklenilo, da se bo madžarska stranka pri volitvah zadržala pasivno.

Subotica, 13. febr. (Z) Socijalistična stranka je imela včeraj popoldne tukaj volilni shod, na katerem sta govorila Vojin Brkić in dr. Ivo Sekulić. Prisotnih je bilo okrog tsoč ljudi. Za popoldne je bila sklicana strankina konferenca, na kateri se je določila kandidatna lista socialistične stranke za subotško okrožje. Za nosilca liste je bil izvoljen dr. Ivo Sekulić.

Beograd, 13. febr. (Z) Muslimanski pristaši dr. Spaha so imeli v soboto shod v Brčki, Maglajlićevci pa v Bihaću, Gračini in Gradačcu. Tekom tega tedna priredi Maglajlićeva skupina več stranknih konferenc v raznih krajih Bosne in Hercegovine, na katerih se bodo definitivno določili kandidati za volitve v narodno skupščino.

NOV ŽELEZNIŠKO-CARINSKI POSTOPEK.

Beograd, 13. febr. (Z) Prometno ministrstvo je začelo zbirati potrebne podatke za načrt novega železniško-carinskega postopka.

Beograd, 13. febr. (Z) V ministrstvu za promet se dela na tem, da se v kratkem osnuje carinski odbor kot posvetovalni organ prometnega ministrstva.

DOVOLJEN IZVOZ ČEKOV.

Beograd, 13. febr. (Z) Finančno ministrstvo je obvestilo vse carinarnice, da izvoz čekov ni prepovedan, ker so za pravilno izdajanje čekov odgovorne banke.

DANAŠNJE PRIREDITVE

v Ljubljani:

Drama: »Za pravdo in srce«, Izven. Opera: Zaprt. Kino Matica: »Sen«. Kino Tivoli: »Bijela pustinja«. Kino Ideal: »Hroga« I. del.

v Mariboru:

Narodno gledališče: »Traviata«, Red C.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani: Tekoči teden: lekarna Bohine na Rimski cesti in Leustek na Resljevici cesti I.

Za katero stranko se odločite?

II.

Zagrebaški kongres enega dela naših duševnih delavcev je vzbudil tudi med slovenskim razumnštvom veliko simpatijo. Pričakovani smo z gotovostjo, da bodo vsi ti razni Davidoviči, Ribarji, Trumbići, Smolake izvajali vse posledice, da se otresejo docela Pribičevićevega absolutizma in stvorijo resnično demokratično stranko, ki bi mogla na zdravi podlagi z NRS tvoriti solidno vladno večino. Gospodje so se razšli, od lepodoneč resolucije ni ostalo nič več v spominu, o kakem doslednem delovanju v smislu kongresa ni ne duha ne sluha. NRS je v Zagrebu in corpore nastopila, v Ljubljani je tvorila Zajednico z demokratičnimi disidenti, a že pri teh volitvah gre zopet po svoji poti. Iz Zagreba prihajajo glasovi, da se niti Trumbić in Smolake ne moreta zediniti in gresta vsak svojo pot.

Vam naj se priklopijo v Sloveniji vsi tisti številni rodoljubi, ki so simpatizirali z zagrebaškim kongresom? Modus procedendi bo morda različen v Ljubljani, v ljubljanskem in v mariborskem volilnem okrožju, ali spoznamo in v največji solidarnosti in lojalnosti, kajti cilj nam mora biti vedno eden in isti, t. j. da v bodoči skupščini ne bomo ugnali kake demagoške in frazerske politike, marveč trezno in pozitivno politiko dela in bratskega sporazuma med vsemi tistimi elementi, ki hočejo na zunan in znotraj mogočno Jugoslavijo, — predvsem pa, da bo NRS tista najmočnejša os, okoli katere se bo sukala bodoča politična situacija.

Na Hrvatskem vlada tudi v vrstah kongresistov mogočna struja proti NRS. Razmere so tam precej različne od naših in razumemo tako razpoloženje. O tej temi bi mogli napisati serijo člankov. — Toda Slovenci nismo v tako ugodnem položaju, da bi si mogli dovoliti luksuz takega cepljenja in opozicije proti najmočnejši stranki v državi. Mi smo ob najnevarnejši meji države in naša največja skrb mora biti, da Slovenija v kritičnem slučaju ostane zunaj naše obrambne črte. Kje bo odločitev, na koga bomo najmočnejše apelovali? Jasno je, kje! Zato pa imamo naravnost tam svoje zastopnike, katerih naloga bo važna in velika za velike čase!

Jugoslovenska demokratična stranka je nastopila tudi med nami Slovenci z velikimi simpatijami in nadami ter potegnili seboj v prvi vrsti vse napredno razumnštvu. Program je bil zelo vabljiv in pričakovati je bilo najlepših uspehov. To je bila za tiste čase prav srečna poteza naših naprednih krogov. Bivša narodno-napredna stranka se je stopila v JDS. Jedro in veliko večino te stranke pa so dali in tvorili Srbijanci (t. j. Srbi v bivši kraljevini) Jugoslovenska orijentacija je našla tu najizrazitejšo parlamentarno oporo. Zveza NRS in JDS je dala državi vlado, o kateri smo ugnili, da je izključena vsaka druga kombinacija, toliko bolj, ker je štela JDS v svojih vrstah lepo število mož s svetlo in plodovito preteklostjo, značajnih mož idealnega jugoslovenskega stremeljenja. Tudi po volitvah v ustavno skupščino je ta stranka še vedno uživala polno zaupanje velikega dela prečanske napredne inteligence.

Enfant terrible in zli duh te stranke pa je bil Svetozar Pribičević. Nesreča je hotela, da to ime že samo na sebi ni pomenilo nič dobrega v razvoju in konsolidaciji političnih odnosov v bivši trojedni kraljevini Hrvatski — Slavoniji — Dalmaciji. Od reške resolucije dalje je bil Pribičević bolj razdirajoč nego ustvarjajoč duh — in pokojni oče ti-

stege pokreta Franjo Supilo ni rad videl Pribičevića v prvih vrstah koalicije na Hrvatskem. Slutil je instinktivno, da Pribičević ne pomenja nič dobrega za stranko in za trajnost hrvatsko-srbskega sporazuma.

Nsreča nam je dala v združeni kraljevini Pribičevića za notranjega ministra. On ni mogel ali ne hotel razumeti psihe hrvatskega naroda, ni hotel upoštevati zgodovinskega razvoja hrvatskega pokreta in menil je, da se da napraviti kar križ čez hrvatsko vprašanje. On in edino on je kriv, da je postal Stipica Radić narodni mučenik in drugi Matija Gubec v očeh vsega hrvatskega seljaštva. Ako je Radić danes gospodar v banovini, je to največja zasluga Svetozarja Pribičevića.

Ob razsulu stare monarhije je bilo brezdvomno 99 odstotkov prebivalstva navdušenih in preprianih pristaev brez pogojnega državnega edinstva. Notranji minister Pribičević pa je imel nesrečno roko povsod, kamorkoli se je vtačnil, Policijske odredbe na naših mejah iz tistih časov so bile kakor nalašč peklensko delo za razdiranje one idealne edinstva, ki je navedla ves narod od Triglava do Vardara. Ne bom se spuščal v slikanje obmejnih prizorov n. pr. v Spilju in Baji in drugod, rečem le, da je tako obilo bridkih solz po licih našega dobrega ljudstva vsled brezkončnih bedastih šikan, ki so navadno ridle težke muke in velike gmotne škode. Sledilo je, kar je moralo slediti: kakor ogenj po slamnatih strehah je letela od ust do ust, od srca do srca neveljova proti državni upravi in — ker priprosti narod ne zna ločiti! — tudi državi sami. Prišli smo tje, kjer smo danes, da imamo opravila z mogočnimi separatističnimi strujami. Zasluga v glavnem Pribičevića in njegovih satelitov!

Ali naj se pečam s Pribičevićem, zlim duhom v JDS? Cemu, saj je to vse tako znana zgodovina, da je odveč vsaka beseda. Pribičević je končno zanesel v JDS diktaturo klike, ki je stranko razbila, da ni gotovo, ali se bo dala edinstvo zopet zlimati.

V koaliciji z NRS je postal Pribičević bolj papežki nego papež sam, hotel je v radikalstvu prekositi seniorja radikalstva Nikolo Pašića. Zuvied Gutten, mein lieber Svetozar! in to ni dobro, toliko manj v JDS, ki je bila konglomerat iz raznih prejšnjih srbijanskih struj. Te so začele lesti narazen, zlati potem, ko je iz JDS izpadel J in je ostala samo še DS. — Naši trije demokrate so drli slepo za Svetozarjem in to je prineslo krizo v naš del DS.

Dohitel nas je razpust skupščine, ne da je Pribičević član volilne vlade. Zdej ima on priliko, da se pritožuje nad metodami, ki bi šele v njegovih rokah postala prava karikatura demokratizma. In v »Jutru« smo oni dan čitali uvodnik, ki gori za Pribičevićem ne Pašićev centralizem ter sumničl radikalce, da oni hočejo razbiti državo v Hrvatsko, Slovenijo in »Veliko Srbijo, Pašić hoče dati Hrvatoma bana itd. Ali ni to za — počiti!

Zdej pa vprašam: Cemu je treba nam Slovincem šele Pribičevića in njegove družbe, da nas ona privede v varen zaton NRS, ko to lahko opravimo krajše in bolje: da se kar brez ovinkov zatečemo v okrilje NRS v Sloveniji, ki bo z ostalo NRS tvorila ono veliko državno stranko, okoli katere se bo sukala vsa bodoča parlamentarna in vladna situacija?

Kar je na NRS po naših bolj zapadno evropskih nazorih nedostatnega, bomo

skušali popraviti, zboljšati, dopolniti, nadomestiti. In vse, kar je pametnega, opravičenega in izvedljivega — tudi gotovo dosežemo, ako homo imeli v njej kaj besede, kar bo v blagor države in vsega naroda — slovenskega tudi, kar bo posebno v korist našemu — manjšinskemu delu, ki najbolj teži na slovensko narodno dušo!

Vsi napredni volilci naj premišljajo o teh mojih izjavah in naj — se pridružijo NRS! Bog in pamet! G. N.

Politične novosti.

ČESKOSLOVASKA.

— Zdravstveno stanje dr. Rašina. Po poročilih iz Prage je zdravstveno stanje dr. Rašina zelo opasno. Ker se domneva, da ne bo mogel več opravljati svojih poslov, se imenuje kot njegov naslednik dr. Vlasak.

FRANCIJA.

— Kritika Polnarejeve politike. Glasov, ki zahtevajo, da se vlada čimprej izjavi, pod kakšnimi pogoji da je voljna izvesti evakuacijo zasedenega ozemlja, se čedalje vedno bolj množijo. Probus zahteva v »Intransigence« javno diskusijo pogojev; po greškah vojnih let 1914—1918 je bil, da se je ob vsaki priliki reklo: »Je fals la guerre,« namesto da bi se bilo razmišljalo o miru. Ko je prišlo premirje, ni imela Francija nikakšnega programa. Samo Wilson ga je imel. Organizacija kulturne akcije — piše Probus — je treba s popolnim zaupanjem prepustiti vladi, obenem pa si moramo biti na jasnem o namenu, rezultatih ter o mirnih pogojih. Pri vsem tem ne more biti govora o diplomatskih tajnostih, kajti mir mora soneti na jasni, pravični in od razuma narekovan temelji. Javno mnenje se mora pripraviti, da izve vse, kar more pričakovati. Svet mora vedeti, kaj tirja pravica v prilogi Francije. »Oeuvre« piše v istem smislu, češ, da obestranske izjave, da se ne bo odnehalo, nikamor ne dovele. Nobena sramota ni povedati, kaj hočemo, samo da si o tem moremo biti že prej na jasnem.

ITALIJA.

— Italija in mednarodni vojni dolgovi. »Stampa« svetuje vladi, naj v bodoče opusti solidarnost s Francijo v vprašanju mednarodnih vojnih dolgovi. List je mnenja, da zastopa Italija s Francijo skupno svoje interese napram Angliji. S tem, da je Francija sicer ustrezno, ne pa Italij. Dolgovno razmerje napram Angliji je tako gospodarsko kakor tudi politično zelo različno. List obeta o tem natančnejša pojasnila in svari Mussolinija, naj se ne da pripreči pred francosko dvokolnico.

Tekoči računi.

Demokratske halucinacije.

Kaj vse ne izvoha lažtorba iz Jutrove dežele! »Pakt med radikalci in Nemci je definitivno zaključen. Radikalci so pristali na glavne nemške zahteve.«

Kako natančno to zveni, samo da je ta zvon počen, kajti vse to je pustna raca ali čisto prostostka laž. Ne pomaga nič še tako jasn dementi! »Jutro« se najprej korajžno zlaže, potem pa vztrajno laže naprej v nadi po geslu: »semper aliquid haeret«, vedno ostane kak madež!

Dalje piše:

»Glede Ljubljane je dogovorjena posebna taktika in je namestnik Hribar, ki se je v soboto vrnil domov, dobil primerne instrukcije. Radikalci se hvalijo, da jim je po zagotovilu g. Hribarja tudi ljubljanski mandat — siurken.«

Kako točno! Samo to je, da g. Hribar o taki kombinaciji, ali sploh o ljubljanski volitvi ni govoril z nikomur niti besedice. — Torej laž na laž se kopiči v »Jutru«. Dober tek čitateljem in bravcem!

Ni dvoma, da bodo demokrate še naprej lagali, da je hotela NRS Nemcem prodati naše narodne interese, iz te laži ne pridejo več. Ali ostali svet naj ve, da so take laži zadnje sredstvo, s katerim se hočejo demokrate še vzdržati nad vodo, da ne vtonejo. Upamo, da bo 18. marec za DS svetopisemski: meno, tekel, faresi!

»Jutro« grozi, da bo ono uradništvo, ki se predreže agitirati brez Kukovčevega ali Žerjavovega dovoljenja celo za našo stranko, klicano po 18. marcu na odgovor. Svoje glavno uradništvo pa se baje noče pokoriti temu »mezincu« od zgoraj in bo demokrate z »Jutrom« vred obsodilo že 18. marca!

Narodni škandal ob naši meli.

Dravska dolina, 11. febr.

V dravski dolini vlada pri vseh narodno čutečih in zavednih ljudeh skrajno ogorčenje nad dogodkom, ki se je izvršil te dni v našo veliko sramoto. Na Muti je namreč prodal slovenski trgovec Moran bivšo Ciril Metodovo šolo — nekdanjo graščino Kienhofen, ki je bila vpisana v deželni desk — družbi ondodnih nekdanj najbolj zagriženih Nemcev.

Kakšen neodpustljiv naroden greh je to, to more presoditi le tisti, ki poznata tamkajšnje razmere sedaj in ki ve, kako je bilo v dravski dolini do osvobodjenja in še par let po osvobojeju. Par tisoč Nemcev in nemčurjev v celnem okraju je vladalo z neznosnim terorjem in gospodarskim pritiskom nad 10 tisoč Slovincem. Zlasti levi breg Drave, kjer leži Marnberg in Muta, je slovel v tem oziru. Marberžane so Nemci sami imenovali s ponosom »die Preussen im Drautale«. Muta pa za Marnbergom ni prav nič zaostajala. Saj je tam gospodaril zelo agilen župan in deželni poslanec, tovarnar Erber, kateremu je bila nemško-nacionalna stvar nad vse, četudi je imel v svojih fužinah in drugih podjetjih zaposleno samo nezavedno slovensko delavstvo. Imena Sons, Schober in Erber so bila nemško-nacionalni program in so držala cel okraj v svojih trdih nemških pesteh. Edina občina na levem bregu, ki še ni bila podlegla temu nasilju, je bil Sv. Primož nad Muto. Nemške šole, skrajno šovinistično nemško uradništvo, učiteljstvo, trgovstvo in obrtništvo je delalo s pomočjo vlade, Sidmarke in Schulvereina s tako silo, da je bil levi breg že docela izgubljen, na desnem so pa padale občine za občino v kremplje naših narodnih nasprotnikov.

Koliko so Nemci cenili lesa in industrije bogato in naravno tako lepo ravsko dolino, je videti tudi iz tega, da je bila najprejornejša točka pri pogajanjih za določitev meje l. 1919. Povsod so bili nemški zastopniki popustljivejši, le pri dravski dolini niso hoteli popustiti ne za las. Slednjič so se seveda morali udati sili razmer, čeprav je glavni njihov zastopnik, ko so se vršila pogajanja, trikrat omedlel.

Po zaslugi požrtvovalnih rodoljubov se je bilo okrog l. 1900 posrečilo Ciril Metodovi družbi, da je kupila na tistem po zelo ugodni ceni bivšo graščino na Muti in tam odprla slovensko šolo. Ta graščina ni bila le največje poslopje, ampak leži tudi na najlepšem prostoru z velikanskim parkom in vrtom ter drugimi gospodarskimi poslopi. Kdor je bil pred par leti tam na okrognem izletu, se je gotovo spominjal.

Ciril Metodova šola se je bojevala s silnimi težkočami. Kljub vsem oviram pa se je bila ne samo utrčila, ampak je tudi lepo napredovala pod spretim vodstvom. Postala je slovenska trdnjava in zatočišče vseh stiskanih in preganjenih po nemškem terorju. V njej so se vršili sestanki in shodi, prirejale so se veselice s igrami, dala je prostor slovenski posolnici in sprejela pod svojo streho slovenskega trgovca. Bilo pa je to poslopje seveda trn v peti vsem Nemcem in Nemčurjem. Največje in najlepše poslopje, na najlepšem prostoru sredi nemškega trga — pa v slovenskih rokah in celo šola!

Skušali so o onemogočiti, a ni šlo. Iz same zavisti in onemogle jeze je tovarnar Erber ustanovil na desnem bregu nasproti Mute v Vuzenici nemško Rosseggerjevo šolo, katere seveda sedaj prav pride Vuzenicičanom.

Po osvobojeju se je — kakor drugod — javna šola poslovenila, Ciril-Me-

todova pa je postala razbremenjena. V poslopju je ostal zaveden trgovec Miloš Oset, ki si je bil z delom in za trgovino ugodnimi časi opomogel, da je hotel celo poslopje kupiti. CM družba je najbrže nujno potrebovala denar, a poslopje ji ni le neslo nič, ampak ji je bilo njega vzdrževanje le v breme. Zato je hotela prodati. S trgovcem Osetom se pa — menda po zaslugi lokalnih faktorjev — ni sklenila kupčija. Oset je prodal svojo trgovino Slovincu Moranu in ta je pred dobrim letom kupil hišo od Ciril-Metodove družbe menda za nekaj nad 200.000 K. Sedaj pa je dobil — kakor se govori — nekaj milijonov.

Toda to je postranska stvar. Glavno je, da je ta nekdanj prva slov. trdnjava v dravski dolini prešla v nemške roke in je k temu pripomogel slovenski trgovec. Nečemo prelskovati danes, kaj ga je k temu napotilo. Če bi imel količ kaj čuta in še iskrico narodne zavesti, bi moral ponuditi najprej Slovincem v nakup. To se pa ni zgodilo, ampak je sklenil kar na them kupčijo z najbolj zagriženima tržanoma Bartom, Leitingerjem in nemčurjem Brinariem.

Priprosto ljudstvo se zgraža nad takim dejanjem takozvane inteligence in maje z glavjo, kako je to mogoče. Krivda zadene gotovo največ trgovca Morana; zadene pa tudi vse druge faktorje s Ciril Metodovo družbo vred.

1. je bil neodpustljiv greh, da se je tako poslopje prodalo privatniku in to še trgovcu.

2. merodajni lokalni faktorji bi bili morali storiti vse, da bi bili dobili ta kompleks v svojo javno last. Osnovati bi se bil dal kak gospodski ali drugačen zavod na tistem prostoru, ki bi bil koristil celemu okraju.

Kolikor je znano, je Ciril-Metodova družba svoj čas na to opozorila lokalne kroge, ki se pa seveda za to niso zmenili in v svoji brezbriznosti pustili, da je prišlo sedaj tako daleč.

Ako je še mogoče popraviti ta za naše obmejno ljudstvo tolikanj demoralizirajoč čin, naj se popravi, da ne bo prepozno. Zakaj taka brevestnost je morda razumljiva in oprostljiva kje v zaledju, a tu na meji bi se ne smela zgoditi nikdar. Zahtevamo torej v narodnem in državnem interesu, da se kupčiji odreče veljavnost, obenem pa pozivamo činitele v dravski dolini, da preprečijo to sramoto.

Demokrat.

OTVORITEV VELIKEGA FAŠISTOV-SKEGA SVETA.

Rim, 13. febr. (Izv.) Snoči se je otvorilo tretje zasedanje velikega fašistovskega sveta pod predsedstvom min. predsednika Mussolinija. Zborovanje se je vršilo pod zaščito častne fašistovske straže. Otvoritev so se udeležili med drugimi ministri De Stefani in Giurati, drž. podtajnik Acerbo, De Vecchi in Finzi.

Ministrski predsednik Mussolini je v svojem pozdravnem govoru referiral o notranjepolitičnem položaju ter izrazil svoje zadovoljstvo s kmetijskim prebivalstvom, z delavci in malimi posestniki. Svojemu vojaštvu je priporočal disciplino in pozval vse navzoče, naj vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti. Sprejetih je bilo več resolucij v prid družinam padlih fašistov.

POTOVANJE PRINCA PAVLA

Beograd, 13. febr. (Z) Princ Pavle je snoči odpoštoval v Pariz. Posetil bo tudi London in pri tej priliki čestital vojski Yorškemu k njegovi zaroki.

Iz prosvetnega življenja.

»Vrag in Katra.«

Opera v treh dejanjih. Po češki narodni pravljici spisal Adolf Wenig, poslovenil Radivoj Peterlin-Petruska, ugalsbil Antonin Dvořak.

Vsabitna:

I. dejanje. Na žegnanju v Kurji vasi pleše staro in mlado ter se suče okrog razposajenega ovrčarja Jurčka. Se bi bilo lahko veselo, toda treta li na delo. Da bi vrag vzel gospoda graščinskega oskrbnika, ki še ob žegnanju ne privoščil svojim ljudem zabave in jih gonil na robotlo! Toda nič ne pomaga: s težkim srcem gre Jurček na delo. Da se potolaži, ga spremlja domov muzikant. Na žegnanje pride brhka, pa sila jezica Katra, ki že leta in leta zastoni čaka na ženina. Rada bi plesala, pa se nihče izmed fantov zanjo ne zmeni. Preziranje jo tako užali, da bi iz same jeze plesala magari — z vragom. In ta res pride. Vrag Marbuel se pojavi v gostilni, kjer bo najlažje izvedel, če sta kneginja in oskrbnik res kruta in če sta že zrela za pekel. Izve dovolj in je vesel. Se sam bi se rad malo pozabaval. Obrne se h Katro, ki bi danes rada plesala s samim vragom. Dvori li, naplaja in pleše z njo, da je Katra v devetih nebesih. Povabi jo, naj gre z njim v ruščič grad, kjer neprestano godba igra ter je toplota in veselo. Ne da si Katra mnogo prigovarjati in izgine z vragom naravnost v pekel. Navzoči takoj spoznajo, da je bil med njimi vrag, ki je odvedel Katro. Za njo žaljuje mati. Ovrčar Jurček, katerega je oskrbnik spredil iz službe, se ponudi, da gre po Katro in skozi za vragom v prepad.

II. dejanje. V pekel se hudici zabavajo tako razposajeno, da jih mora sam Lucifer pokarati. Nestropno čakajo Marbuela, ki se nekam dolgo ne vrne iz sveta. Končno pri-

de upehan in utrujen. Katra se mu je obesila okoli vratu in ga drži kot v kleščah. Rad bi se je rešil, toda priti njenem kričanju okoli vratu je peklenski brez moči. Vrag Marbuel se že komaj vleče, hudici ne vedo iz zagate. Na srečo pride Jurček po Katro. Ta noče z njim: čemu bi hodila peš nazaj na svet? Naj jo nese vrag! Jurček svetuje vragom, naj Katro pokažejo zlato in skočila bo za njim! Zlata verižica zapelje Katro, da skozi za njo in izpusti vraga Marbuela. Ta se oddahne in sporoči Luciferju, kako je svoje poslanstvo izpolnil. Lucifer razsodi: pregrešna kneginja mora takoj v pekel, oskrbniku pa časa za popolnjenje Marbuela čaka hud napor, saj mora nesti Katro zopet na svet. Dovetipni Jurček mu pomaga. Vragi pritedijo ples, med katerim pečejo na ognju duše. Ples Katro tako razvname, da ima zanj tisoč žej. Jurček zapleše z njo in Katra se niti ne zave, da jo tira ven iz pekla. Hudici zapro naglo vrata, da se Katra ne bi več vrnila.

III. dejanje. Vrag Marbuel je obljubil ovrčarju plačilo za to, ker je odnesel Katro na svet. Ne da mu peklenskega zlata, po katerem je Katra hrepnela. In ki se zunanjo klop izpremeni v listje. Preskrbi mu priložnost, da si sam napolni vrečo pravega zlata. Vrag mora oskrbnika ostrušiti in kadar se pred njim pojavi, naj ga Jurček osvobodí. Zato dobi plačilo. Gorje pa, če bi hotel osvoboditi tudi kneginjo, ki je namenjena za pekel. Pride trenutek, v katerem bi moral odnesti kneginjo v pekel. Obzaluje svoje grehe in se nadeja, da jo reši Jurček. Toda ovrčar zahteva, da kneginja v resnici pokaže pravico. Pridrži Jurček, da je bil med njimi vrag, kar je svojim podložnim zlega storila. V smrtnem strahu da proglasi ljudstvu, da opravi robotlo. Jurček premišlja, kako bi vraga opeharil. Pomaga mu lahko le Katra, ki se hoče nad vragom osvetiti. Pred njo uteče Marbuel skozi okno in kneginja je svobodna. Rešitela dobita od nje nagrade: Katra si sme izbrati najlepši dom

v deželi, na katerega si bo gotovo požel kak ženin. Jirka pa je imenovan prvim kneginjinim ministrom.

— Dvořakova opera »Vrag in Katra« prvič na slovenskem odru. Od Dvořakovih oper se je igrala doslej na slovenskem odru le lirčna pravljica »Rusalka«. V četrtek dne 15. t. m. se vzpizori druga Dvořakova opera, ki spada med zadnja dela njegove skladateljske dobe, vesela in komična, po narodni pripovedki zložena opera v treh dejanjih »Vrag in Katra« (Čert a Kača). Glavno vlogo Katre igra gđ. Thalerjeva, vlogo kneginje ga. Thierry-Kavčnikova, najvažnejšo možko vlogo vraga Marbuela, katero je pel svoj čas v Pragi znameniti češki basist Viljem Heš, poje g. Betetto, vlogo ovrčarja Jurija g. Kovač. Luciferja g. Župan itd. Opero dirigira kapelnik g. Balatka, režira pa g. Debevec. Ples je naštidral baletni moister g. Porgiolesl, nove dekoracije je naslikal g. Skružny. — Izmed ostalih Dvořakovih oper »Dimitrij«, »Jakobine«, »Selma Sedlak«, »Trdne palice«, »Kralj a Ulif« se bo izvajala v bodoči sezoni tudi opera »Jakobine«.

— Premijera Medvedove tragedije »Za pravdo in srce« v ljubljanski drami. Danes 14. t. m. se vrši premijera Medvedove tragedije v petih dejanjih »Za pravdo in srce«. V burne prizore iz kmetijskih uporov je vpel pisatelj romantično ljubezen graščaka Erazma do Grajanove hčerke Katarine. Snov, zajeta iz domače preteklosti, razporejena v restrih slikah, bo gledališčno občinstvo gotovo zanimala. Tragedija je eden najresnejših poskusov, ustvariti Slovincem historično dramo. V glavnih vlogah nastopijo: g. Sarčeva, ga. Juvanova, g. Drenovec, g. Gregorin, g. Skrbinek, g. Plut, g. Lipah, g. Terčič itd. Režijo vodi g. Danilo.

— V pondeljek, dne 19. februaria ob pol 21. uri se vrši v dvorani Filharmonične družbe koncert našega rojaka-planista g. Cirila Ličarja. Sporedni obseg sledenja toč-

ke: 1. R. Schumann: Kreisleriana; a) Presto; b) Moderato con espressione; c) Molto agitato; d) Lento assai; e) Presto; 2. Aldegro giocoso. 3. Glasnov: a) Bojarka; b) Maro Resavkinjo; c) Na dedovino njivi; d) Rasbolelo se belo Dne. 4. Smetana: a) V Cechach; b) Slavnost čeških sedlaku. — Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni, sedeži po 15, 12, 10, 8 in 6 Din, stojšča 3 in 2 Din.

— Izredni občni zbor Filharmonične družbe v Ljubljani. V pondeljek 12. t. m. se je vršil izredni občni zbor Filharmonične družbe v Ljubljani, ki je bil zelo številno obiskan. Predsednik Filharmonične družbe sodni svetnik Anton Lajovic je v daljšem govoru spadal zgodovinski razvoj Filharmonične družbe ter stoletno skupno delovanje ljubljanskih Slovincem in Nemcev v tem društvu. Šele ko je v letu 1872, nemški šovinizem začel silno naraščati, so bili Slovenci potisnjeni iz Filharmonične družbe in ista je postala nemško nacionalno žarišče v Ljubljani.

Z ozirom na razne govorice v naših dnevnikih je bila predlagana in tudi soglasno sprejeta sledeča resolucija: Filharmonična družba je bila od ustanovitve 1702 do leta 1872. Slovincem in ljubljanskim Nemcem skupno torišče glasbenih prizadevanj. V 70 letih je naraščajoči nemški nacionalizem, podpiran po vladnem režimu Slovincem stremeljem za svojo glasbeno kulturo ogrenil in onemogočil skupno delo in jih iztisnil iz društva. Ljubljanski Nemci so za časa Avstrije tvorili 20 do 25% ljubljanskega prebivalstva, kar pa je bila le umetna, po nemškem režimu vzdržana kolonija, kajti njihovo število je takoj po prevratu padlo na 2% prebivalstva, ki so se temu primerno tudi krčilo do tedaj izključno nemško članstvo Filharmonične družbe. Upoštevajoč staro pravno stanje, so Slovenci po osvoboditvi stali v društvu

ne da bi se bile kratile pravice v društvu se še nahajajočih nemških članov in je bila s tem popravljena historična krivica, svojčas storjena Slovincem ter društvu zopet vrnjeno svojem prvotnemu namenu, gojiti glasbo na Kranjskem, od katerega namena se je društvo odtegnilo pod vodstvom nemških nacionalcev.

Ker je Filharmonična družba danes važno kulturno društvo, stremelč z vsemu silami po povzdignu slovenske glasbene kulture in ker je sedanje stanje društva ustvarjeno na legalen in pravomočni način, zato društvo odločno odklanja vsako izpremembo, katere bi hotela društvo odtegniti sedanjemu plemenitemu namenu, služecem jugoslovenski kulturi in ki bi iz njega hotela napraviti tisto, kar je društvo bilo pred osvoboditvijo, namreč iz njega tvoriti nemško nacionalno kulturno bojno postojanko, naperjeno direktno proti interesom slovensstva in s tem jugoslovenske kulture, naperjeno torej s tem direktno proti interesom naše države.

Pri slučajnostih se je priglasil k besedi g. Slavko Ravnik, ki je podrobno opisal, kako so bili leta 1872. iztisnjeni Slovenci iz odbora in od članstva Filharmonične družbe. Zavaroval se je proti očitkom z nemške strani, češ, da so Slovenci po prevratu ukrali Filharmonično društvo. To ni bila tatvina, ampak popolnoma naraven potek dogodkov, ki jih v polni meri opravičuje zgodovina družbe. Glasno je protestiral proti vsakemu spreminjanju današnjega položaja v društvu.

Po govoru gosp. Ravnika, ki je bil sprejet s frenetičnim aplavzom, je predsednik Lajovic zaključil lepo uspeši izredni občni zbor.

— Profesor Einstein v Jeruzalemu. V Jeruzalemu je prisel znan profesor Einstein. Pred velikim auditorijem je držal predavanje o smoti relativiteta teoriji.

Dnevne novosti.

— Glavni volilni odbor NRS za mariborsko oblast in srečno odhoda za levi in desni breg imajo skupno sejo v Mariboru, Vrazova ulica 3, III. — Sodelujoči in prijatelji stranke naj se v vseh zadevah obne ustno ali pisno na ta naslov. Tam se sprejemajo tudi prijave za vstop v stranko.

— Agitacija Radićevih agentov v Mariboru. V ponedeljek zvečer se je v gostilni Orovič v Vetrinski ulici vršil sestanek Radićevih agentov, na katerega so dobili iz raznih drugih gostiln še drugih radovednežev, tako da se je nabralo še precej ljudi. Agitatorji so skušali prepričati navzoče, da edino zvečičavna Radićeva republika seljačka stranka more v današnjih razmerah nuditi narodni spas. Da se uverijo o učinku svojega prvotnega poseta, so obljubili, da prirede prihodnjo soboto v Mariboru zborovanje, na katerem upajo na še večje številno poslušalcev.

— Odlikovanja. Nj. Vel. kralj Aleksander je odlikoval z redom sv. Save V. vrste Ivana Brezovška, kapelnika nar. gledališča v Beogradu; Engelberta Kobliška, rač. svetnika in Sarajevu; Bohumila Cihelko, rudarskega upravnika v Velenju; Viktorja Sinkovca, rudarskega komisarja v Zabukovci in Ern. Čučka, višjega rudarskega komisarja v Kreki. Z redom sv. Save IV. vrste je odlikoval Viktorja Gostišča, red. referenta v Sarajevu in Jaroslava Pizaka, ravnatelja rudarske šole v Celju.

— Odlikovanje beogradske profesorje. V Parizu so bili odlikovani z akademsko palmo IV. razreda sledeči profesorji beogradske univerze: g. Milanković, g. Petrović in g. Trifunac.

— Za predsednika višjega šolskega sveta v Ljubljani je imenoval minister prosvete dosedanjega predsednika dr. Stanislava Bevkca, za podpredsednika pa mestnega učitelja Fr. Skulja.

— Imenovanja v državni službi. Za sodnike v IX. plačilnem razredu za okrožje delovnega sodišča v Ljubljani so imenovani avskultanti Mirko Detička, Josip Kolšek in dr. Ivan Petšche. Za začasnega šumarskega asistenta pri gozdni upravi na Bohinjski Bistrici je imenovan Walter Muck. — Ministrstvo za prosveto je imenovalo profesorja na realni gimnaziji v Kočevju g. Antona Burgerja za ravnatelja in profesorja tega zavoda. — Dr. Georgij Marković in dr. Aleksej Novaselški sta imenovana za provizorja honorar. na zdravniški in sicer prvi pri sv. Lovrenca v St. Goricih, drugi pri sv. Marjeti. — Za provizorja honorarnega okrožnega zdravnikarja v St. Juriju ob Ščavnici je imenovan dr. Peter Nikolajević Sokolov. — Za provizorja okrajnega zdravnikarja v IX. činovnem razredu pri okr. glavarstvu v Konjicah je imenovan dr. Ivo Rudolf.

— Iz finančne službe. Višji in. svetnik Maks Kostanjevec se povzbuje v V. činovni razred.

— Premestitve. Na lastno prošnjo se premeščeni: višji geometer Josip Gvajec iz Kamnika v Maribor, geometer Ivan Marinšek iz Brezje v Lutomer in Milan Mravljec iz Konjic v Kamnik.

— Upokojitve. Upokojena sta: Albert Šubić, profesor na učiteljski v Ljubljani; Spir Šubić, glavni revizor carinarice v Mariboru.

— Zbor zaupnikov Nar. napredne stranke. Katere glasilo je »Slov. Naroda«, se vrši jutri, 15. t. m. ob 20. v veliki dvorani ljubljanskega Mestnega doma. Na toževnem vabilu sta podpisana gg. dr. Karl Triller in dr. Vladimir Ravnljar.

— K napadu na Cirilovo tiskarno v Mariboru. Do sedaj je mariborska varnostna oblast aretirala tri osumljence, člane »Orjuna« in sicer carinskega posrednika Boleta, dr. Irzoličevega pisarja Stoklo in stavca v Mariborski tiskarni Kinkelo. Značilno je, da je aretirane Stoklo, ko so ga peljali mimo kavarn »Centrala«, poklical pri oknu v kavarni sedečega člana »Orjuna« dr. Casafuro in se z njim razgovarjal.

— Nove carinarice. Državni podtajnik za finance je odredil, da se iznova otvori glavna carinarica v Dravogradu, oddelki v Remšniku, Radlah, Muti in Ljubeljah. Pri glavni carinarici na Prevaljah se otvori oddelki na Mežici. Glavna carinarica II. vrste v Trzinu se v upravnem oziru podreja glavni carinarici na Jesenicah. V Marenbergu se otvori sporedna carinarica, podreja glavni carinarici v Dravogradu. V Kapli se otvori oddelki mariborske carinarice, v Črncih oddelki radonske carinarice, v Lupoldu in Solčavi da oddelki celjske carinarice.

— Tožbe na sodišče delavskega zavarovanja. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani objavlja: Delavci in nametščenci, ki utrpel obratne neizgode, katere imajo za posledico več kakor deset odstotno izgubo zmožnosti za delo, imajo pravico do neizgubljene rent, katerih višino določa ravnateljstvo, odnosno rentni odbor okrožnega urada. Na podlagi te odločbe izda okrožni urad ponesrečenim zavarovancem odloke o odškodnini. Proti tem odlokom je v roku 15 dni dopustna kolika prosta pritožba na sodišče delavskega zavarovanja, v kateri morajo biti povdane one točke odloka, proti katerim je tožba naperjena. V večini slučajev bo tožba mogla biti naperjena le proti preizku odmejenemu letnemu zaslužku, ali pa proti preizku očitni izgubi zmožnosti za delo. Če kakor koli zavarovane zmožnosti za delo, omenjene tožbe ne zahtevajo nikakoli formalnosti in zadošča zanje navaden dopis, more tako tožbo sestaviti in vložiti vsaka ponesrečena oseba sama, ne da bi iskala pravne pomoči drugod. Na ta način se ponesrečenec izogne nevarnosti povrnitve nastalih stroškov za sodni postopek, katere predvideva § 168. zakona o zavarovanju delavcev, ki pravi, da stroške za pravnega zastopnika plača vselej stranka, ki izgubi pravico. Pri tej priliki se ponovno opozarja, da so vsi dopisi, vloge in priloge, ki so v zvezi z delavskim zavarovanjem, pošiljane in kolika proste.

— Razpis študijske S. 1. novembra 1923. bo sprejela francoska vlada nekaj študentov iz naše kraljevine. Študijske znanjajo po 6.000 frankov za štud. leto 1923-24. Izbrani kompetentni dobe na rok tudi po 500 frankov za potne stroške. Študenti bodo morali v načelu nadaljevati na Francoskem svoj točno začrti strokovni študij. Za te študijske kompetitorje lahko kandidirajo vseh strok, vendar imajo kandidati francoske prednost. Prošnje, opremljene s potrebnimi dokumenti (dokazila o dosedanjih študijah, izpisi iz dokazil, naj se vložijo pri podpisanim rektoratu najkasneje do konca februarja 1923. — Rektorat univerze kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani.

— Mariborske vesti. V zmislu razgovora, ki je bil včeraj med docentom dr. Matkom in zdravnikom, se vrše v okrožju Protituberkulozne lige prireditelj zdravniški tečaj od danes do 24. t. m. vsak dan od 5.30 do 7.30 zvečer na medicinskem oddelku tukašnje javne bolnišnice. — O pomladu Rdečega križa po ameriškem sistemu je predaval v ponedeljek zvečer v dvorani Ljudske univerze višji šolski nadzornik dr. Poljanec. Predavanju je prisostvovala tudi miss Schönbergova iz Amerike, ki je pozdravila navzoče v angleškem jeziku. Po lepem poučnem izvajanju predavatelj se je osnoval odbor, ki si je nadel nalogo, da tudi pri nas uvede akcijo za ustanovitve pomladke Rdečega križa, kakor ga imajo praktični Amerikanci. Odboru pripadajo od gospodov med dr. tudi gimnazijski ravnatelj dr. Tominec in nadzornik Lichtenwalner, od dam pa gospa Matstova in gospodična Stupca. — Nad premoženjem lastnice tukašnje kavarne »Beograda« je odprt konkurs. Za upravitelja konkurzne mase je določen dr. Blanke. Kakor se čuje, se bodo prostori uporabili za trgovino s pohištvo tvrdke Karla Wesiaka. — Na Ljudski univerzi predava dne 19. t. m. zvečer profesor Majcen o napakah v slovensčini, ki jih je dnevno opazil v govoru in pisavi. — Včeraj popoldne od 2 do 4 so prireditelji tukašnje gledališki igralci po mestu pustili korzo, ki je privabil veliko množico ljudi, zlasti pa mladino, na ulice. Zvečer se je vršila v prostorih Narodnega doma redna gledališka igralec, ki je prav zadovoljivo uspevala.

— Razpis profesorjskih mest. Višji šolski svet v Ljubljani razpisuje večje število učnih mest na državnih srednjih šolah in učiteljskih v Sloveniji.

— Nadučiteljska služba je razpisana na šestrazredni osnovni šoli v Brezicah v stalno namestitev.

— Razpis službe. Pri okrožnem rudarskem uradu v Celju se odda mesto kancelista v XI. činovnem razredu.

— Provilja upravitelju državnega posestva Belle. Direkcija državnih inonov je odobrila izplačanje pogodbeno ustanovljene trikotne provizije bivšemu upravitelju g. A. Kristanu od čistega donosa 3.000.000 dinarjev. Ko se dožene točni znesek drugovrstnih dohodkov, se mu izplača še ostanek.

— Številno Madžarov v Sarajevu. Policija je pri reviziji potnikov ugotovila, da je v Sarajevu stalno naseljenih 122 madžarskih delavnikov. Vsi so zaposleni kot uradniki in delavci.

— Celjska mestna pilnarna je napeljala novo dvoplinsko napravo, katero je dala napraviti mestna občina. Ako bi se občinska pilnarna bolj posluževala, bi se cena precej znižala. Sedaj se konsumira okoli pet tisoč kub. metrov plina mesečno, če bi bilo odjemalcev za 8000 kub. metrov, bi se dala cena plinu znižati za 50%.

— Volnik. V soboto je mnogobrojna množica ljudstva pričakovala na celjskem kolodvoru nove zvonove, ki so bili namenjeni farni cerkvi v Volniku. Celjske ulice, po katerih se je sprevod pomikal, so bile natlačene občinstva.

— Posledice fantovskih pretepoz. Pred nedavnim časom so se v Artičah stegli vilenji fantje. Med pretepozom sta brata Franc in Janez Novak snila z nožem v rebra Martina Vahčiča. Celjsko okrožno sodišče je obsodilo Janeza Novaka na 1 leto, njegovega brata Franceta pa na 6 mesecev težke ječe. Preobličila zavzljeta alkoholola je povzročila, da sta tudi Jurij Vlahovič in vničar Šofar lanskega leta pretepla v Orešju Stefana Pilka, ki je na zadobljenih poškodbah umrl. Vničar Šofar je bil obsodjen na 1 leto ječe, Jurij Vlahovič na 10 mesecev in hlapec Vlahovec na 8 mesecev ječe.

— Tatinski hrovač. V Orizlavi je prišel prosič k posestniku Gerlich 40-50 let star mož, ki ni imel leve roke. V njeni odsotnosti je izmaknil srebrno uro z veržico, vredno 2000 kron.

— Razne tavnice. Na žagi elektrarne Dobrova pri Ljubljani je nekdo ukradel 11 metrov dolg gonilni jermen. Istemu lastniku Jakobu Trobecu je bilo ukradeni nekaj konjske opreme. — Ukradeni sta bila ali pa sta se izgubila dva vola, last Jožeta Jarca iz Dobrine. — Precej oblike in perila je bilo ukradenega Adamu Temčiču iz Krasic. — Iz sukne Franca Cerarja je bila v nedeljo zvečer v hotelu »Union« v Ljubljani ukradena usnjata listnica z majhno vsoto denarja. — Hišno okno je nekdo ukradel Francu Potokarju v Mostah.

— Aretirani vlomilci. Celjska žandarmerija je aretirala znanega vlomilca Franca Jelena, ki ima na vesti več vlovov.

— Aretirani defraudanti. Svoječasno je poneveril privatni uradnik Vince družbi »Sava« 3 milijone kron. Za njim je bila izdana tirlica, na podlagi katere ga je spoznala žandarmerija v Dobovi in ga izročila sodišču.

— Najdeni utoplenec. V Zalogu blizu Krškega so našli v potoku Radula truplo nepoznanega utoplenca. Neznane, ki je približno 50 let star, je moral ležati že 2 meseca v vodi. Po zunanosti sodeč gre za kakšnega berača ali postopaka.

— Denar sem ali pa smrti; takl smo mi. tako sta vzključila dva neznanca roparja proti gostilničarju in trgovcu Jožetu Lavrihu v Mengšu, potem ko jima je postregel s čašico žganja. Pri pogledu na samokres in vojaški nož, ki sta mu ga nasilneža molila pod nos, se je gostilničar nekoliko ustrašil ter jima je ponudil denarnico s 40 kronami vsebine. Ta vsota pa se je zdeli razbojnikoma premajhna in zahtevala sta od njega večjo odkupnino. Tedaj pa je zbral Lavrih vso prisotnost duha in je z naglim sunkom izbil iz roke nasilneža samokres. Medtem, ko je stekel na dvoršče in klical na pomoč, sta jo roparja urnih krah odpihala. Vendar pa sta v veži zmaknila kos silanine ter z njo zbežala v gozd. Omenjena dva roparja sta se že lanskega leta oglasila v vinskem hramu posestnika Hribarja v Zagrebu in tedaj odnesla 56 litrov vina. Roparja sta stara okoli 20 do 22 let.

— Najdene vodne cevi. Na postaji v VIZ-marihu so našli skritih 18 vodnih cev. Cevi so vredne približno 6000 dinarjev. Lastnik naj se zjela pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani.

— Samonar vsled bede. V neki tržaški kavarni se je pred par dnevi zastupil brezposelni Ivan Škeri. Prepeljan je bil v bolnico, kjer je čez par ur umrl.

— Roparji v orožniški uniformi. Pred par dnevi je prišlo v hišo Kate Mikolič v Banovi Jaruzi 5 v orožniško uniformo oblečenih roparjev. Odnesli so ji 3000 Din govine in nekaj hišne opreme. Po tem svojem zločinu so napadli še hišo Josipa Bureta iz iste vasi ter mu odvzeli 10.000 Din.

Ko so prišli pravi orožniki, je prišlo med njimi in roparji do pravcatega boja. V tej borbi je bil ranjen en razbojnik, drugi pa so zbežali v bližnji gozd.

— Kontrolor — tat. Pošto ministstvo je obtožilo kontrolorja Milovana Milovanovića, da je izvršil tatvine raznih stvari iz kleti beogradskega trgovca Starčevića. Policija je uvedla proti njemu preiskavo.

— Obsoljen morilec svoje žene. Novosadsko sodišče je obsodilo Martina Hrubika na 15 let ječe, ker je lanskega leta ustrelil svojo ženo. Morilec se je prvotno izgovarjal s popolno pilanostjo, pozneje pa je trdil, da jo je umoril vsled ljubosumnosti.

— Cevlje kupite od domačih tovarn. Tvrde Peter Kozina & Co., z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloge na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Novosti iz Primorske.

— Komunistično-slovenski komplot. Kakor smo poročali, se je nahajalo med aretiranimi komunisti v Trstu tudi nekaj Slovencev. Kako srečne se čutijo sedaj Italijani, da se jim nudi nova prilika za napade na naše ljudstvo. Ko čita človek italijanske primorske liste predvsem »Popolo di Trieste« bi skoraj mislil, da so bili primorski Slovenci tisti nezadovoljni faktor, ki je povzročil francosko in rusko revolucijo. Jasno je, da se nahajala tudi med našimi rojaki nekaj takih, ki se v nemajo za komunistično ureditve države. Vendar pa je njihovo število v primeri z italijanskimi komunisti tako majhno, da je naravnost brezvestno kričati, da ogrožajo obstoj države. »Edinost« pa najbolj obžaluje, da se to delstvo izrablja proti narodni skupnosti in da se hoče Slovenstvo istovetiti s komunizmom. Naš narod sploh ne pozna vzrokov sedanje protikomunistične gonje. In kako bi se našli ljudje spuščali v protidržavne kompote, ko se iz strahu pred raznimi nepoklicanimi elementi ne upajo v Trstu niti dihati. Italijani pa kar ne morejo nati sredstev, da bi naš narod čimprej iztrebili. Razumljivo je torej, da jim je nova prilika za preganjanje našega življa dobrodošla. Čemu sploh o tem pisarilo, ko človek že vendar vsak vrabec na strel, da bi bilo, ko bi bilo kak resnice na tem, že vsi tržaški zapori polni naših ljudi. Vprašamo jih samo, kakšen krik bi zagnali Italijani v svet, ko bi se le nemu Italijanu v Jugoslaviji skrivili las?

— Aretirana napadalec na ljubljanskega trgovca. Tržaška policija je aretirala dva izmed petih napadalec, ki so pred kratkem v Trstu na trgu Oberbank hoteli ropati ljubljanskega trgovca Franca Krašovca. Eden od napadalec se zove Peter Magyia, drugi pa Robba vulgo Pierino, star 29 let. Poslednji sicer pravi, da se je slučajno nahajal v kavarni »Volte di Chiozza«. Pričakuje se, da bodo v par dneh tudi ostali banditi v rokah pravice.

— Ples »Goriške Slovence Omladine« v Gorici je zelo lepo uspel. Ples je obiskalo mnogo delavcev, kakor tudi precej Tržačanov. Incidentov od strani laških nacionalistov hvala Bogu ni bilo. Gostje so vztrajali do jutra.

Sokolski vestnik.

s Sokolova maškera. Sinoči se je vršila v Narodnem domu Ljubljancem nad vse priljubljena maškera ljubljanskega Sokola. Vsi prostori Narodnega doma se izdela niso za številno nad vse veselo razpoloženo občinstvo. — Pestra množica krasnih mask, od katerih so bile nekatere prav originalne, je krasila že itak nad vse okusno okrašene prostore. Razpoloženje je bilo, kakor vedno, prav »pusino«, tako, da se je človeku talo srce, ko je videl to ranje. Pridne in skrbne narodne dame pa so skrbele, da niso že sinoči »jamrali« želodci, za kar je po postavah čaše šele danes, na pekelniško sredo.

s Sokolska maškera. v Celju. Letošnje sokolske maškere v Narodnem domu se je udeležilo toliko občinstva, kot še nikdar prej. Samih mask, izmed katerih so bile nekatere zelo okusne, je bilo okoli 200. Med celo prireditvijo je vladalo izborno razpoloženje. Videlo se je, da so se bratje Sokoli in sestre Sokolice kakor tudi narodne dame izredno potrudile, da bi nudile meščanstvu kar največ razvedrila.

Iz društvenega življenja.

— Predavanje o Pasteurju v društvu »Socac«. V soboto 17. t. m. predava gospa dr. Amalija Simec, šef bakteriološke stanice v Ljubljani o temi: »Pasteurjevo delovanje in njegov pomen za človeštvo.« Odbor opozarja svoje člane, prijatelje in drugo cenjeno občinstvo, naj ne zamude ugodne prilike, seznaniti se z delovanjem enega za človeštvo najzslužnejših mož. Začetek ob pol devetih. — Vstop prost.

— Društvo »Trgovska akademija« ima v petek 16. t. m. ob 19. uri v sejni dvorani Mestnega magistrata ljubljanskega svoj ustanovni občni zbor. Namen društva je, zgraditi v Ljubljani poslopje za Trgovsko akademijo, skrbeti za sredstva, da se opremiti ta zavod s potrebnimi učili in didaktičnimi pripomočki, kakor laboratoriji in knjižnico, dajati slušateljem zavoda študijske in ekskurzijske podpore ter delovati na to, da je uredba zavoda čim popolnejša in v kar najboljšem skladu z zahtevami modernega trgovskega učilišča.

Narodno zdravstvo.

Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane za čas od 4.—10. februarja izkazuje sledečo statistiko: Umrlo je 20 oseb. Vzroki smrti so bili: jetnika 2, pljučnica 2, življenjska slabost 1, srčna hiba 1, rak 2, druge nalezljive bolezni 1, osem je bilo naravnih smrtnih vzrokov. Med umrlihi je bilo 5 oseb moškega in 15 ženskega spola. Porodov je bilo 19, 9 rojenčev je moškega in 10 ženskega ga spola. Od nalezljivih bolezni se je pojavila davica 1, otroška vročica 2, varicella 2 slučajja.

Z Skriatic v Zagrebu. V Zagrebu je v prošlem tednu obolelo na skriatic 16 oseb. Zaznamovani je tudi 6 slučajev tifusa.

Zdravstvena kontrola potnikov iz Grške. Ministrstvo narodnega zdravja je določilo, da se je med grškimi begunci iz Male Azije pojavil tifus. Radi tega je odredilo strogo kontrolo potnikov, ki prihajajo iz Grške.

Z infekcijsko bolnišnico v Beogradu. Ministrstvo za javna dela je odobrilo kredit 11 milijonov 980 tisoč Din za zgradbo infekcijske bolnišnice v Beogradu.

Gospodarstvo.

ZAGREB IN LJUBLJANSKA BORZA.

Ni dneva, ko se ne bi, bociš pod kr'no razmatrivanja o zboljanju tečaja dinarja, ali pa kako je odpomol pomanjkanju gotovine in še raznimi drugimi stališči narodnega gospodarstva pretendiranimi vzroki, zaletel kak zagrebški list v naše najvažnejše in silno pereče gospodarsko vprašanje, to je otvoritev popolne borze v Ljubljani. Celo najresnejši strokovni listi (med njimi »Jugoslovanski Lloyd«), zagažajo pri tem v pristanost, v lokalni zagrebški patrijotizem in se spozabljajo v svojih objavah celo tako daleč, da imenujejo za nas Slovence tako bitno važno vprašanje, katero že od preobrata sem obdelujemo, pač za »navadno volilno agitacijo«.

Zagrebški dobrohotnikom se za njih razmatrivanja o potrebi ustanovitve popolne borze v Ljubljani sicer prav lepo za hvaljujemo — njihovo varuštvo pa priljetasko odklanjamo, ker izvenjava iz vseh njihovih, za lase privlečenih argumentacij le golj strah pred slovensko, pa vsemu trgovskemu svetu znano realnostjo in solidnostjo, ki ne prenese, da jo še nadalje izigravajo z vseh vetrov v Zagrebu zbrani tuji elementi.

Pri zadetih krogom povemo, da nam je dosedanje poslovanje s posredovalno vlogo Zagreba osobito pri borznih transakcijah prineslo dovelj razočaranj in dokazov za gorjo trditve in samo prepričani, da ne dovolimo o tem, da si nikakor ne želimo deliti z njimi slovesa, ki so jim ga prinašala in ga še prinašajo razne afele!

INDUSTRIJA.

× Nova tovarna za zrcala v Sloveniji. V Grosuplem na Dolenjskem se je ustanovila nova tovarna za zrcala. Zrcala, ki se izdelujejo, so sicer nebrušena, toda prav dobra in lična. Ker se je te vrste blago doslej importiralo iz tujine, pozdravljamo to domače industrijsko podjetje. Tovarna bo zlasti dobrodošla tukašnjim tvrdkam za pohištvo, kakor tudi privatnikom, ker prevzame vsa popravila zrcal in obleganje navadnega stekla. Novi tovarni želimo kar najboljši uspeh.

× Slabi izgledi za bombažev žetev. Kakor javljajo poročila iz Amerike, bo bombaževa žetev precej slaba, dasiravno ne v tako občutni meri, kot lansko leto. Vendar je položaj zelo resen in je po angleških in ameriških vesteh v poletju pričakovati porasta cen bombaža.

× Velike češkoslovaške dobave koka za Francijo. Po kratkem zastanku so tovarne koka v ostravskem revirju zopet pričele s polnim obratom. Te tovarne so prevzele velika naročila koka za Francijo. Transporti bodo šli preko Švice.

× Industrijska kriza v Nemčiji. Vsled pomanjkanja premoga, ki ga je povzročila zasedba Poruhrlja, je bilo v Barmenu (v nezasedenem Porenju) 30 tekstilnih tovarn prisiljenih, ustaviti svoje obrate.

× Opasen položaj luksemburške industrije. Luksemburška industrija more vzdrževati svoj obrat le s pomočjo angleških in francoskih premoženjih transportov. Nemška poročila trdijo, da se ta položaj ne bo mogel dolgu vzdrževati in da grozi vsled zasedbe Poruhrlja luksemburški industriji težka kriza.

× Povzročanje cen stekla. Nemške steklarne so v zadnjih dnevih zvišale cene stekla za 80 odstotkov.

× Delavske plače v zasedenem Poruhrlju. Po ureditvi delavskih plač v zasedenem Poruhrlju, ki se je izvršila pred kratkem, dobivajo rudarji 11.500 do 16.000 mark dnevne plače, kovinski delavci pa okroglo 1200 mark na uro.

× Novi zlati rudniki. Iz Taškenta (Turkestan) javljajo, da so odkrili v okrožju Lepinsk na treh mestih zlata ležišča. Ob enem so odkrili tudi več nadišč platine.

× Brezposelnost v Angliji. Število dne 29. januarja uradno prijavljenih brezposelnih je znašalo v Angliji 1.409.900, t. j. 8941 manj kakor v predločnem tednu in 413.833 manj kakor začetkom januarja 1922.

× Petrolej v Združenih državah. Sodi se, da bo ameriška proizvodnja petroleja za 1922 dosegla 550 milijonov sodov, to je 81 milijonov več od lani. Za tekoče leto se nadejajo še večjih pridelkov. Poraba naglo raste zlasti zbog napredka v avtomobilizmu. — Izdela se letno 2.300.000 voz in 10.500.000 voz registriranih, to je eden voz na deset prebivalcev. — Bo li Amerika našla v Mehiki pribitek petroleja, kateri li bo kmalu potreben? Izvedenec Phelan meni, da bo pridelke vedno manjši, opirajo se na skušnje s kapurniki v Tocetu. Če ne zasleda novih vrelcev kamenega olja v Mehiki, bo porabek urno nadkrilil dobavo. Zato U. S. A. strahoma sledijo izkoriščanju nadišč v Perzijskem zalivu.

× Francoska petrolejska politika. Ker je franc. franc. nizke, se hoče pariška vlada čimbolj ogniti uvozu angleškega in ameriškega blaga. Doslej je francoski krogli bolj od strani opazovali besni boj med Angleži ter Američani na vseh konci sveta za najmanjšo žilico nafte. Milijarde so zalozili v raziskave, izrabljanje, čiščenje, prenos dragocene tekočine. Od sleherni trgovski progi imajo svojo zalogo. Anglosaksonci, premožni gospodarij premoaga, so si zagotovili nadzir nad »smrdljivcem«. Francoska je dosihod nezadostno izkoriščala nafte zaklade doma in po svojih kolonijah. L. 1918. je potrosila 1.300.000 ton (volna), predlansko leto pa 1.000.000 ton, dočim jih pridelala 60.000! Za nedostatek pa plačuje dolarje, šterlinge, forinte. Lahko bi tudi prekapljala prenos, skrilavce, lignit. Poslanec Lamoureux je zbornici predložil načrt, ki daje navodila za eksploatacijo. Iz premoaga naj bi dobivali petkrat večjo množino kapurja (sedaj 12.000). Tudi skril se da prekapati. Ogromni skladi v Autunu, v Bourbonščini, ob Sredozemskem morju l. dr. bi naglo dobavili do 250.000 ton kamenega olja. To je 300.000 ton, ne v števili lignita, ki ga je v Franciji nad 4 milijarde ton. nk.

TRGOVINA.

× Trgovinska pogajanja z Madžarsko. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Madžarsko je naša vlada do nadaljnega odložila. Povod temu je neprilazno in izrazilno obnašanje Madžarske napram naši državi in Rumuniji.

× Narasčanje cen v Nemčiji. Nemski državni statistični urad poroča, da so se cene življenjskih potrebščin v februarju do začetka februarja povišale na 600-kratno predvolno izmero. Eua vožnja na električni cestni železnici v Berlinu bo sedaj stala 200 mark.

× Padanje cen moka v Nemčiji. Južno-nemška mlinska zveza je zopet znižala ceno pšenične moke št. 0 za 5000 mark na 250.000 mark za 100 kg z vrečo vred. So-

razmerno so znižali cene tudi vsem drugim vrstam moka.

× Avstrilsko-italijanska pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe bodo končana najbrže še ta mesec. Končna pogajanja se prično 20. februarja.

× Konzum sladkorja v Češkoslovaški je v januarju silno narasel. Dosegel je 417.000 centov vrednosti surovega sladkorja, to je za 65.000 centov več kot lansko leto. To povečanje je nastalo radi tega, ker si hoče prebivalstvo napraviti večje zaloge sladkorja v svojih gospodinjstvih iz strahu pred podražitvijo radi eventualnih zmanjepolitčnih zapletilajev.

× Norveško-portugalska trgovinska pogodba. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Portugalsko in Norveško se bližajo svojemu koncu. V tej pogodbi, ki bo v kratkem podpisana, se obveže Norveška, da bo uvozila vsako leto 8500 hektolitrov težkih vin iz Portugalske Norveška se je že pred pogajanj za to pogodbo obvezala, da uvozi 5000 hektolitrov portugalskega vina.

× Svetovni položaj sladkorja. Po statistikah, ki jih je sestavil William Connal and Comp. iz Londona, znašajo svetovne zaloge sladkorja za tekoče obdobje (1922 do 1923) 19.567.000 ton proti 19.664.351 za 1921-22 in 18.257.638 za 1920-21. Sladkor iz evropske cene 4.735.000 proti 4.054.282 l. 1921-22. Ameriški pesni sladkor 640.000 proti prejšnjim 930.121. Iz trstike 12.691.500 proti 12.679.948. V lanskim dobi se je porabilo 18.164.351 ton napram 16.257.638 predlani. Potemtakem bodo sedanj viri popolnoma zadoščali za potrebe, tudi če bi se potrošek povečal. Priporočiti je, da cenitve letošnjega pridelka na otoku Kubi izkazujejo štiri milijone ton, to se pravi toliko, kakor prejšnje leto, ki je pomenilo višek.

PROMET.

× Primanjkljaj avstrilskih zveznih železnic znaša po poročilu prometnega ministra okroglo 1,4 milijona a. kron.

× Elektrifikacija avstrilskih alpskih železnic. V Avstriji zelo intenzivno delajo na elektrifikaciji alpskih železnic. Na progi Inomost-Landeck bodo uvedli že pred poletjem električno trakcijo.

× Bušetradska železnica, o kateri smo poročali, da je zašla v velike finančne težkoče in da je mogla izplačati svojemu osobu samo polovico plač za mesec februar, je sedaj izplačala osobu tudi drugo polovico. Glede plač za mesec marec vlada še popolna negotovost. Pogajanja glede po-dražavljenja oziroma prevzema železnice v državni obrat se bodo pričela prihodnj tedne.

× Zvišanje železniških tarifov v Nemčiji. Nemške državne železnice bodo zvišale svoje tarife in sicer s 15. februarjem blagovni tarif za 100%, 20. februarja tarif za prevoz živali za 60% in 1. marca osebni tarif za 100%. S tem bodo dosegle cene voz-nih kart četrtga razreda 800kratno višje rerdvojnih cen.

× Francosko-ruski odnošaji. V kratkem odide iz Pariza posebna finančna in trgovinska misija v Moskvo. V borznih krogih v Parizu se smatra to kot prvi korak k eventualnemu priznanju sovjetske vlade od strani Francije.

CARINE.

× Carinski dohodki naših carinarn so znašali za drugo dekadno pretečenega mesca okroglo 41 in pol milijona dinarjev. Največ dohodkov je imela beogradska carinar-nica, preko 5 in pol milijona, za njo pa ljubljanska s preko 4 milijoni.

× Carinski dohodki Švice so znašali od 1. do 31. decembra l. t. 22.553.431 švic. frankov proti 21.572.052 fr. v istem mescu leta 1921. Plus dohodkov je znašal v decembru 1.013.379 fr. Carinski dohodki so znašali v celem letu 1922 163.979.825 fr. proti 117.069.025 fr. v letu 1921. Plus dohodkov v letu 1922 46.583.800 fr.

× Avstrilška zlata pariteta znaša od 12. do 18. februarja 14.500 kron.

DENARSTVO.

× Oprostitve inozemskih depozitov v Rumuniji. Rumunska vlada je sklenila oprostiti inozemske depozite pri rumunskih bankah. Vrednost teh depozitov znaša približno 4 milijarde lejev. Da pa ne bi ta oprostitve škodljivo vplivala na rumunski menični tečaj, jo bodo izvedli le polagoma. Novi depojl bodo iz vsega početka prosti.

× Obtok papirnatega denarja v Češko-slovaški se je zmanjšal za 241 milijonov na 8981.000.000 kron.

× Poljsko posojilo v Franciji. Poljski listi javljajo iz Pariza, da je finančni odbor odobril posojilo Poljski v iznosu 400 milijonov zlatih frankov. Posojilo se bo porabilo za vojaško opremo in za nakup železniskega materiala ter se bo obrestovalo po 5 odstotkov.

× Novo francosko posojilo. Po poročilu »Libre Parole« bo v Franciji mesca marca najbrže razpisano novo posojilo, s pomočjo katerega bi se konsolidirali dve letni boni leta 1921. Posojilo se bo obrestovalo z 6% ter se bo amortiziralo najbrže v 3, 6 ali 9 letih.

Borzna poročila.

Zagreb, 13. febr. Devize. Dunaj 0.1435-0.144. Berlin 0.35-0.36. Bruselj 560 do 575. Budimpešta 2.85-2.95. Bukarešta 50-52. Italija 480-485. London 475.25-477. New York ček 101-103. Pariz 630-635. Praga 302.25-304. Svica 1900-1920. Valute. Dolarji 97.50-98.50. Češkoslovaške krone 295-300. funti 0-470. Ite 0-480.

Beograd, 13. febr. Devize. Bukarešta 48-49. Berlin 0.35-0.38. Budimpešta 3.75-3.85. Sofija 60-62. Solun 120-130. Pariz 630-635. Praga 302-303. Zeneva 1895-1900. Milan 486-490. New York 100-103. London 483-480. Varšava 0.33-0.35. Dunaj 0.14-0.1475. Valute. Levi 60-61.

Berlin, 13. febr. Dunaj 39.30. Budimpešta 1055. Milan 133.65. Praga 82.293. Pariz 170.821. London 129.675. New York 27.630.75. Curih 521.193. Beograd 27.431.

Praga, 13. febr. Dunaj 4.80. Berlin 11.75. Rim 165.50. avstrilške krone 4.80. lire 165.75. Budimpešta 135. Pariz 213. London 160.875. New York 34.30. Curih 646.75. Beograd 34.125.

Glavni urednik: Ivan Podržal.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Paul Gaboriau:

Akt štev. 113.

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Pustimo to,« je rekel, »nisem prišel, da se kregam nad teboj, marveč, da rešim našo čast, kolikor je še morem rešiti, da prepričam, da se tiska našo ime v časopisih pod imeni tatov in morilcev. Vstani in me poslušaj.«

Pri zapovedajočem očetovem glasu je Prosper takoj vstal. Cela vrsta udarcev ga je spravila v ono topo razpoloženje, ki se loti zločincev, če se nimajo bati ničesar več.

»Pred vsem,« je začel Bertomy, koliko ti je še ostalo od onih 350.000 frankov, ki si jih ukradel?»

»Še enkrat, oče,« je odgovoril nesrečnež v strašni udanosti, »še enkrat ti rečem, da sem ne-
možen.«

»Seveda, na ta odgovor sem čakal. Tako pa bo morala skrbeti naša rodbina, da se nadomesti škoda, ki si jo napravil svojemu principalu.«

»Kako? Kaj hočeš s tem reči?»

»Oni dan, ko je izvedel tvoj svak o tvojem zločinu, mi je vrnil doto tvoje sestre, 70.000 frankov. Meni se je posrečilo dobiti še 140.000 frankov, deloma prihrankov, deloma na posestvo, skupaj torej 210.000 frankov. Ta denar imam pri sebi in ga bom izročil še danes gospodu Fauvelu.«

Ta grožnja je omajala Prosperjevo otuplost. »Tega ne boš storil,« je zaječal.

»Storil bom, še danes. Za ostalo vsoto me bo gospod Fauvel počakal. Moja pokojnina znaša 1500 frankov, s 500 franki lahko živim; še sem trden, da lahko dobim službo in tvoj svak...«

Gospod Bertomy ni govoril naprej, ves presenečen od izraza v Prosperjevem obličju. Besna, skoraj brezmejna jeza se je zrcalila v njegovih potezih in očih so mu žarele kakor v ognju.

»Nimaš pravice do tega, nobene pravice, oče,« je vzkliznil. »Ne morem te prisiliti, da bi mi verjel, toda storiti korak, ki bi pomenil moj pogin, tega ne smem storiti. Kdo ti more dokazati, da sem kriv? Sodnija se obotavlja, in ti, moj oče, bolj brezsrčen kakor sodišče, se ne pomišljaš me obsoditi, ne da bi me poslušal.«

»Jaz izpolnjujem svojo dolžnost.«

»To pomeni toliko, da stojim jaz ob robu prepa-
da in da me suneš ti v globočino. Ali imenuješ ti to dolžnost? Ali ne omahuješ med tujimi ljudmi, ki me dolže, in med menoj, ki ti kličem, da sem nedolžen? Zakaj? Ker sem tvoj sin? Naša čast je v nevarnosti, to je res; ali pa ni to vzrok, da me podpiraš, da mi pomagaš, da jo morem braniti in rešiti?»

Prosper je govoril to tako prepričevalno, da je moral vstati dvom in omajati trdno prepričanje. Stari Bertomy je bil ganjen.

»Toda,« je mrmral, »saj govori vse proti tebi.«
»Oče, saj ne moreš vedeti, kaj me je svojčas prisililo, da sem se odtegnil bližini Madelajne. V svojem obupu sem se hotel spraviti na druge misli in se premočiti. Iskal sem pozabljenja in sem našel stud in sramoto.«

Činjenost ga je skoraj preobvladala, kmalu pa je nadaljeval z večjo silo.

»Vse je proti meni, to pa mi je vse eno! Jaz se bom očistil ali podlegel. Človeška pravičnost je podvržena zmoti, kljub moji nedolžnosti se lahko zgodi, da me obsodijo. Dobro, prebit bom svojo kazen; toda tudi iz ječe bom še kdaj prišel...«

»Nesrečnež, kaj govoriš!»

»Pravim oče, da se modrejši drug človek, in da ima moje življenje namen, maščevanje. Zrtev sem strašnih spletk. Dokler bom imel še kapljo krvi v svojih žilah, bom nasledoval povzročitelje vsega, kar moram trpeti. Našel ga bom, ki je to storil, in potem se naj pokori za mojo muko. Iz

hile Fauvel izhaja ta spletkar, tam moramo iskati vzrok.«

»Čuvaj se,« je opomnil Bertomy, »jeza te zapeljuje.«

»Da, jaz te razumem; ti mi hočeš pokazati gos-
poda Andreja Fauvela kot poštenjaka in hočeš re-
či, da je niti v tej patriarhalni rodbini vse čed-
nosti. Kaj veš ti o tem? Ali bi bil opravič, da pri-
kriva sijajen blešč poštenosti najpodlejšo tajnost? Zakaj mi je Madelajna nekega dne prepovedala misliti na njo? Zakaj me je odstranila s svoje stra-
ni, ona, ki trpi ravno tako pod to ločitvijo, kakor jaz, ona, ki me še vedno ljubi? Ali me razumeš — da me ljubi, o tem ni dvoma, — dobil sem dokaz.«

Ura, ki so jo priznali Bartomyju za razgovor s sinom, je potekla; ječar je prišel, da mu to pove. Tisoč različnih čustev je trgalo srce nesrečnega očeta ter mu niso dala svobodnega preudarka.

Če bi Prosper vendar govoril resnico? Kako bi mu pozneje očitala vest, da mu je trpljenje še povečal! In kdo mu je mogel dokazati, da Pros-
per ni govoril resnice? Glas sina, ki je bil tako dolgo njegov ponos, mu je zopet vzbudil očetovsko ljubezen, ki jo je bil zatajil. Tudi če je bil kriv, kriv celo hujšega zločina, ali je bil zato manj nje-
gov sin?

Vsa strogost je izginila z njegovega obraza in solze so mu stopile v oči. Ravno tako jezen in rešen je bil hotel oditi, kakor je bil prišel, vendar ga je zapustil ta trdi pogum; srce je zmazalo. Razpro-
stri je roke in pritisnil sina na srce.

»O, moj sin,« je rekel pri slovesu, »da ti go-
vorim resnico!...«

Skoraj se je bilo Prosperju posrečilo prepričati očeta o njegovi nedolžnosti. Ni pa imel časa vese-
liti se svoje zmage. Vrata celice so se takoj zopet odprla in kakor prvič je zaklical ječar:

»Pridite, moj gospod, k preiskovalnemu sod-
niku!«

Ubogati je moral. Toda šel je s povzdignjeno glavo, ne več kakor prve dni. Popolna izprememba se je bila izvršila v njem in odločnost je odsevala iz njegovih oči. Sedaj, ko je poznal pot, je stopal pred stražnikom, ki ga je spremljal, in ko je prišel skozi majhno nizko sobo, kjer so bili stražniki, je srečal onega moža z zlatimi naočniki, ki si ga je bil v pisarni tako natančno ogledal.

»Pogum, gospod Prosper Bertomy,« mu je rekel ta mož; »če ste nedolžni, se vam bo po-
magalo.«

Prosper se je bil začuden ustavil ter je iskal odgovora; že pa je bil šel mož naprej.

»Kdo je ta gospod,« je vprašal čuvaja, ki je šel za njim.

»Kaj, tega ne poznate,« je odgovoril ta ves začuden; »to je gospod Lecoq od varnostne poli-
cije.«

»Kaj je Lecoq?»

»Lahko bi že rekel gospod Lecoq,« je odgo-
voril čuvaj; »to bi vam nič ne škodovalo. Gospod Lecoq je mož, ki ga nobeden ne prevara, ki izve vse, kar le hoče izvedeti. Če bi bili imeli njega, na-
mesto onega sladkega neumnega Faverlota, bi bila vaša zadeva že zdavnaj pojasnjena. On ne pozna zavlačevanja. Zdi se pa vendar, da je vaš znanec.«

»Nikdar ga nisem videl, predno nisem prišel sem.«

»To se da težko trditi, vidite, nobeden ne more reči, da pozna pravi njegov obraz. Danes je ta, jutri oni; enkrat kostanjev, drugič plavolas, včasih mlad, včasih star, da bi mu dali sto let. Mene na primer vsakokrat prevara. Razgovarjam se s tujim človekom, naenkrat je to gospod Lecoq. Prvi človek, ki ga srečate, je lahko gospod Lecoq. Če bi mi kdo rekel, da ste Vi on, bi odgovoril: »Mogoče, prav res mogoče.« Gospod Lecoq se lahko preobliči in si da značaj, kakršnega si hoče.«

Se dolgo bi bil čuvaj nadaljeval svoje poro-
čilo o Lecoqu, če bi ne bil dospel z obdolžencem v pred sobo preiskovalnega sodnika.

To pot ni bilo treba čakati Prosperju na skrom-
ni leseni klopi; nasprotno je čakal sodnik na njega.

Res je bil Patrigent kot globok poznavalec člo-
veške duše provzročil razgovor starega Bertomy-
ja s sinom, ker je vedel za gotovo, da bo prišlo med očetom z njegovo neupogljivo poštenostjo in sinom, ki je bil obdolžen tatvine, do hudega na-
stopa in ker je računal s tem, da bo ta nastop zlo-
mil Prosperjevo trdovratnost. Zato ga je dal takoj nato poklicati, ker je mislil, da mu bo v hudem raz-
burjenju živcev v svoji zmedenosti razkril resnico.

Zato ni bil malo začuden nad nastopom bla-
gajnika, ki je vstopil odločen, ponosen in siguren, toda tako, da ni bil videti nesramen in izzivajoč.

»Torej,« je vprašal sodnik takoj, »ali ste si premislili?»

»Ker nisem kriv, nimam ničesar premisliti.«

»Tako? Torej vam ječa ni dala dobrega sveta? Vi pozabljate, da si lahko z odkritosrčnostjo in ke-
som pridobite milost sodnikov.«

»Niti milosti, niti priznavanja ne potrebujem.«

Gospod Patrigent ni mogel prikriti nevoljne kretnje. Nekaj trenutkov je molčal, potem je na-
zadno vprašal:

»Kaj bi odgovorili, če bi vam povedal, kaj se je zgodilo z onimi 350.000 franki?»

Žalostno je zmajal Prosper z glavo.

»Če bi to vedeli,« je odgovoril enostavno, »ne bi bil tu, marveč prost.«

To vprašanje, katero stavi preiskovalni sodnik navadno, ima pogosto uspeh. Dasiravno je bilo malo upanja, da bi se posrečilo pri obdolžencu, ki je znal samega sebe tako zelo brzdati, je preisko-
valni sodnik to vprašanje vendar poskusil.

»Torej vztrajate pri svojem prvotnem siste-
mu,« je nadaljeval. »Vi vztrajate pri tem, da dol-
žite svojega šefa?»

»Njega ali koga drugega. Oprostite! Samo nje-
ga, ker je le on poznal besedo. Seveda si zaman belim glavo, kak interes bi mogel imeti na tem, da se sam okrade.«

»Nasprotno pa bom jaz vam povedal,« je na-
daljeval sodnik, »kakšen interes ste imeli Vi, da ste ga okradli.«

Gospod Patrigent je nastopal, kakor da bi bil popolnoma gotov svoje stvari; in vendar je bila ta gotovost le navidezna.

Bil je pripravljen, da bo zadal že popolnoma omehčanemu obdolžencu zadnji udarec in prišel je iz zveze, ko ga je videl tako mirnega in odpor-
nega.

»Ali mi hočete povedati, koliko ste izdali za-
nje leto?»

»Da,« je odgovoril brez obotavljanja. »Raz-
mere so bile take, da so me prisilile, da sem pri svojem lahkomiselnem življenju držal nekaj red. Izdal sem kakih petdeset tisoč frankov.«

»In od kod ste jih vzeli?»

»Prvič sem imel 12.000 frankov dedščine po svoji materi, od gospoda Fauvela sem dobival pla-
če in deleža na dobičku 14.000 frankov, na borzi sem dobil 8.000 frankov; ostalo sem si izposodil in sem še dolžan, vendar lahko plačam, ker imam pri gospodu Fauvelu 15.000 frankov, ki so moji.«

Račun je bil jasn, točen in ga je bilo lahko preračunati; moralo se je skladati.

Kdo vam je posojal na ta način denar?»

»Gospod Raoul de Lagors.«

Ker je bil ta priča oni dan, ko se je tatvina iz-
vršila, odpotoval, ga še ni bilo mogoče zaslišati, tako da se je moral Patrigent hočeš nočeš zanesti na Prosperjevo izjavo, vsaj za ta čas.

»Dobro,« je rekel, »na to točko ne polagam po-
sebnega važnosti. Povejte mi pa, zakaj ste nasproti izrecnemu ukazu svojega šefa dali dan poprej pri-
nesti denar iz banke, mesto šele na dan izplačila?»

»Ker mi je dal gospod de Clameran vedeti, da bi mu bilo ljubo in koristno, če bi dobil svoj denar že zjutraj. Potrdilo bo to, če ga daste poklicati. Na drugi strani sem domneval, da bom prišel šele pozno v urad.«

»Gospod de Clameran je torej Vaš prijatelj?»

»Nikakor; nasprotno mi je celo nesimpatičen, dasiravno moram pripomniti, da to nima nobenega

vzroka; pač pa je v ozkem stiku z mojim prija-
teljem gospodom de Lagorsom.«

Precel dolgi čas, ko je sodni pisar zapisoval odgovore obdolženca si je bell Patrigent glavo, da bi spoznal, kakšen je moral pač biti nastop med očetom in sinom, da je Prosperja tako izpremenil.

»Nekaj drugega!« je pripomnil. »Kako ste pre-
živeli večer pred tatvino?»

Ko sem prišel ob petih iz urada, sem porabil vlak v Saint-Germain, da obiščem Raoula de La-
gorsa v njegovi villi v Visineu. Prinesel sem mu 1500 frankov, ki jih je zahteval od mene, in ki sem jih, ker njega ni bilo doma, pustil slugi.«

»Ali so vam rekli, da se namerava gospod de Lagors odpeljati?»

»Ne; jaz tudi ničesar o tem ne vem, da ga ni v Parizu.«

»Dobro; in kaj ste delali potem?»

»Vrnil sem se v Pariz ter sem večerjal z ne-
kim znancem v neki restavraciji na Rou levardu.«

»In potem?« Prosper se je obotavljal.

»Vi molčite,« je odgovoril Patrigent; torej vam bom jaz povedal, kako ste uporabili svoj čas. Vrnili ste se na dom na cesto Chaptal ter se pre-
oblekli, da greste v družbo ene izmed onih žensk, ki se imenujejo dramatične umetnice in ki oneča-
ščajo gledališča, na katerih nastopajo, ki imajo sto talarjev plače in pri tem voz in konje, — gos-
podična Wilson.«

»To je res.«

»Ali se igra visoko pri gospodični Wilson?»

»Včasih.«

»Sicer pa zahajate v take družbe pogosto. Ali niste bili zapleteni v škandalozno afero, ki se je vršila pri ženski te vrste, pri Krescenciji?»

»To se pravi, bil sem zaslišan, ker sem bil tam priča neke tatvine.«

»Res, igra navaža na tatvino! In ali niste igrali pri oni Wilson baccarat in izgubili 1800 frankov?»

»Oprostite, samo 1100 frankov.«

»Ze dobro. Kaj ne, dopoldne ste plačali me-
nico za 1000 frankov?»

»Da.«

»Petsto frankov je bilo v Vaši miznici in ko ste bili aretirani, ste imeli pri sebi 400 frankov. To je torej tekem 24 ur 4500 frankov...«

Prosper je bil silno presenet. Ker ni vedel ničesar o velikih sredstvih, s katerimi razpolaga pariško državno pravdnštvo, ni mogel razumeti, kako se je mogel sodnik v tem kratkem času tako natančno podučiti.

»Prav ste podučeni,« je rekel končno.

»Od kod ste imeli denar, ker ste morali ven-
dar dan poprej odložiti plačilo nekega neznatnega računa?»

»Oni dan, o katerem govorite, sem prodal s pomočjo nekega menjalca nekaj vrednostnih pa-
pirjev, ki sem jih imel; poleg tega sem vzel iz bla-
gajne 2000 frankov predujma na svojo plačo. Ni-
česar nimam prikrivati.«

Obdolženec je vedel očitno na vsako vpra-
šanje odgovor. Patrigent je sklenil napad na drugi točki.

»Če nimate ničesar prikrivati, zakaj potem to pismo,« pokazal mu je list, »ki ste je tako tajni-
stveno vrgli nekemu kolegu?»

(Dalje sledi.)

ZASTOPNIKA IN AKVIZITERJA

marljivega, solidnega in poštenega
IŠČOza Celje, Maribor, Ptuj, Kranj, Novomesto,
Kočevje, Zagreb, Osijek, Novi Sad, Subotica,
Beograd, Skoplje, Split:

Anončno in reklamno podjetje

Joso Zorman,

LJUBLJANA, Gledališka ul. 2. telef. 231.

Uprava „stenskih, reklamnih načrtov
mest in kopaljšč kraljevine SHS.“

Zahvala.

Povodom bridke izgube našega srčno ljublje-
nega sina, brata in strica gospoda

Oskarja Treo

izrekamo vsem, ki so nam izrazili ustmeno ali
pismeno svoje sožalje, nadalje vsem onim, ki
so spremili blagopokojnika na poslednji poti
ter na katerikoli način počastili njegov spomin,
našo najiskrenejšo zahvalo!

Ljubljana, 13. februarja 1923.

Žalujejoči ostali.

Zrcalna
manufaktura
Grosupljeizdeluje in prodaja na debelo
no najnižji ceni navadna ne-
brušena ogledala različne
velikosti. Prevzema popravila
(oblaganje) nerazbitih ogledal,
kakor tudi oblaganje čiste-
ga stekla. Sprejmejo se
potniki proti proviziji.

M. Košak, Grosuplje.

la Portland-
= cement =dobavlja
„GRADIVO“
trgovačko društvoZAGREB
Bogovičeva ulica 3.
Brzljavi: Gradivo.
Telefon 553.

„KORANIT“

zajemčeno pravi asbest-
skrij za krije streh.
Ne premoči
Ne pozebelProt ognju in viharju
popolnoma siguren.
Neomejeno trpežen.
Tehta na 1 m² = 12 kg.

Cenik in preračun pošlje

Fran Hočevar

Ziravnica (Mostje) Gor.

Otvoritevno naznanilo!

Slavnemu občinstvu vjudno naznanjam, da sem
otvoril podružnico na So. Petra c. 23, preje R. A. Kregar,
ki sem jo založil z manufakturnim blagom in perilom
za delavstvo. — Cene priznane najnižje, postrežba
točna.

Priporočam se za obilen poset

Ivan Kos.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavnica: Din 60,000.000. Rezerva: Din 30,000.000.

Podružnice:

Bled Jesenice Prevalje
Cavtat Korčula Sarajevo
Celje Kotor Split
Dubrovnik Kranj Šibenik
Ercegnovi Ljubljana Tržič
Jelsa Maribor Zagreb
Metković

AMERIKANSKI ODELEK.

Naslov za brzljave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto
Natales, Porvenir.

Oglasi

v dnevniku „JUTRANJE NOVOSTI“
bodo dosegli največje uspehe.
Upeljati bomo tudi takozvane
:: MALE OGLASE ::
po kolikor mogoče najnižji ceni,
da jih bode vsakdo lahko naročil.